

Değerli kullanıcımız, Nafakanın Kaldırılması Davasının Anatomisi içeriğimizde uygulamada en çok karşılaşacağınız konulara dair Yargıtay Kararlarını derliyor ve size özet şekilde aktarıyoruz. İçeriklerimizden edindiğiniz bilgileri çalışmalarınız sırasında kullanabilmeniz için bu içeriğin hazırlanmasında başvuru kaynağımız olan kararları bu dokümanda sizin için derledik.

“NAFAKANIN KALDIRILMASI DAVASININ ANATOMİSİ”

Yargıtay 2. HD.,

E. 2016/447 K. 2016/2843 T. 17.02.2016

Müşterek çocuğun reşit olması halinde iştirak nafakası ek bir mahkeme kararına gerek olmaksızın kendiliğinden kalkar.

Davanın Arka Planı

Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen, yukarda tarihi ve numarası gösterilen hüküm, davacı tarafından temyiz edilmekle, evrak okunup gereği görüşülüp düşünüldü.

Gerekçe

1-) Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuna uygun sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir yanlışlık görülmemesine göre, davacının aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yersizdir.

2-) Tarafların müşterek çocuğu 19.09.1995 doğumludur. Dava tarihinden önce ergin olmuştur. Mahkemece, bu çocuk için “eğitimine devam ettiği” gerekçe

gösterilerek davacı babanın iştirak nafakasının kaldırılması talebi reddedilmiş, dava tarihinden itibaren 300 TL nafakaya hükmedilmiştir. **Velayet kendisine verilmeyen eşin çocuğun bakım ve eğitim giderlerine katılma zorunluluğu çocuğun ergin olmasıyla kendiliğinden sona erer** (TMK m. 335, 328/1). **Çocuk ergin olduğu halde eğitimi devam ediyorsa, ana ve babanın, eğitim sona erinceye kadar çocuğa bakım yükümlülüğü (TMK m. 328/2), ergin olan çocuk tarafından açılmış bir nafaka davası varsa dikkate alınır.** Ergin olan çocuk tarafından, ana ve babanın açıklanan yükümlülüğüne dayanılarak açılmış bir nafaka davası bulunmamaktadır. **Müşterek çocuk dava tarihinde reşit olduğundan iştirak nafakası ayrıca bir mahkeme kararına gerek olmaksızın kendiliğinden ortadan kalkmıştır.** Bu sonucun ayrıca davaya konu yapılmasında davacının hukuki yararı bulunmadığından iştirak nafakasının kaldırılması talebinin reddine dair karar sonucu itibarıyla doğru olup, buna karşılık müşterek çocuğun halen eğitimine devam ettiği gerekçe gösterilmek suretiyle “iştirak nafakası olarak verilmekte olan 300 TL nafakanın dava tarihinden itibaren davacıdan alınıp davalıya verilmesine” şeklinde hüküm kurulması doğru görülmemiştir.

Sonuç

Temyiz edilen hükmün yukarda 2. bentte gösterilen sebeple BOZULMASINA, bozma kapsamı dışında kalan temyize konu bölümlerinin ise yukarda 1. bentte gösterilen sebeple ONANMASINA, istenmesi halinde temyiz peşin harcının yatırana iadesine, işbu kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 17.02.2016 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Yargıtay 3. HD.,

E. 2016/11384 K. 2017/944 T. 08.02.2017

Çocuğun ergin olması ile birlikte iştirak nafakası kendiliğinden son bulacak olsa da ergin olan çocuğun eğitiminin sürmesi halinde anne-babanın bakım yükümlülüğü yardım nafakası olarak devam eder. Ergin çocuğun eğitim devam ederken artırılmasını talep ettiği nafaka ise iştirak değil, yardım nafakası mahiyetindedir.

Davanın Arka Planı

Taraflar arasındaki nafaka davasının mahkemece yapılan yargılaması sonucunda, davanın kısmen kabulüne yönelik olarak verilen hükmün, süresi içinde davalı tarafından temyiz edilmesi üzerine; temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten sonra, dosya içerisindeki kağıtlar okunup gereği düşünüldü.

Gerekçe

Davacılar, davalı babaları ile dava dışı annelerinin Aile Mahkemesi'nin 2006/49 E.-2006/543 K. Sayılı ilamı ile boşandıklarını ve bu karar gereğince davalı babanın 100'er TL iştirak nafakası ödemekte olduğunu, ancak kendilerinin 18 yaşının doldurmuş ve halen eğitimlerine devam ediyor olmaları sebebi ile bu nafakanın yetersiz kaldığını belirterek, 100'er TL iştirak nafakanın aylık 500'er TL'ye yükseltilmesine karar verilmesini istemiştir.

Davalı, talep edilen nafakanın fahiş olduğunu belirterek, davanın reddini istemiştir.

Mahkemece, davanın kısmen kabulü ile, "dava tarihinden itibaren davacıların her birine 300,00 er TL nafaka bağlanmasına", karar verilmiş, hüküm davalı tarafından temyiz edilmiştir.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre, aşağıdaki bendin dışında kalan sair temyiz itirazları yerinde değildir.

Ancak; önceki iştirak nafakası çocuğun ergin olması ile yasa gereği (TMK. Madde 328/2) kendiliğinden son bulur. Ergin olan çocuğun eğitiminin sürmesi halinde ise, TMK'nın 328/2 ve 364. maddeleri kapsamında anne-babanın bakım yükümlülüğü yardım nafakası olarak devam eder.

Somut olayda da; davacılar, dava tarihi itibarıyla ergin olup, eğitimlerinin devam ettiğini ileri sürerek 100'er TL nafakanın 500'er TL'ye çıkarılmasını istediğine göre davanın, iştirak nafakasının artırılması değil, yardım nafakası talebine dair olduğu açıktır.

Buna göre mahkemece, **davaya konu talebin niteliğinin yardım nafakası olarak değerlendirilmesi ve işin esasının buna göre çözümlenmesi yerinde ise de, hüküm kısmında takdir edilen nafakanın yardım nafakası olduğunun belirtilmemiş olması doğru değildir.**

Sonuç

Ne var ki, bu hususun düzeltilmesi yeniden yargılamayı gerektirmediğinden, hükümde yer alan "300'er TL" ifadesinden sonra gelmek üzere "yardım nafakası" ifadesinin yazılmasına; bu suretle, hükmün düzeltilmesine ve düzeltilmiş bu şekilde ONANMASINA, peşin alınan temyiz harcının istenmesi halinde temyiz edene iadesine, HUMK'nun 440/III maddesi uyarınca karar düzeltme yolu kapalı olmak üzere, 08.02.2017 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

Yargıtay 3. HD.,

E. 2014/22243 K. 2015/9358 T. 25.05.2015

Nafakanın kendiliğinden sona erdiği hallerde mahkemeden nafakanın kaldırılmasının istenmesinde hukuki yarar yoktur.

Davanın Arka Planı

Taraflar arasındaki yoksulluk nafakasının kaldırılması davasının mahkemece yapılan yargılaması sonucunda, davanın kabulüne yönelik olarak verilen hükmün, süresi içinde davalı tarafından temyiz edilmesi üzerine; temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten sonra, dosya içerisindeki kağıtlar okunup gereği düşünüldü.

Gerekçe

Davacı vekili dava dilekçesinde; davalının yeniden evlendiğini ileri sürerek davalı yararına hükmedilmiş olan 200,00 TL yoksulluk nafakasının kaldırılmasını talep ve dava etmiştir.

Davalı; davaya cevap vermemiştir.

Mahkemece; davanın kabulüne, yoksulluk nafakasının davalının evlendiği 28.05.2014 tarihi itibarı ile kaldırılmasına karar verilmiş, hüküm davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Türk Medeni Kanun'un 176/3. Maddesine göre; irat biçiminde ödenmesine karar verilen maddi tazminat veya nafaka, alacaklı tarafın yeniden evlenmesi ya da taraflardan birinin ölümü halinde kendiliğinden kalkar; alacaklı tarafın evlenme olmaksızın fiilen evliymiş gibi yaşaması, yoksulluğunun ortadan kalkması ya da haysiyetsiz hayat sürmesi halinde mahkeme kararı ile kaldırılır.

Anılan yasal düzenlemeye bağlı olarak; davalının evlenmesi ile yoksulluk nafakası kendiliğinden sona erdiğinden, **davacının, kanun gereği kendiliğinden sona eren yoksulluk nafakasının kaldırılması talebi ile dava açmasında hukuken korunmaya değer menfaati diğer bir ifade ile bu davayı açmakta hukuki yararı yoktur.**

Diğer taraftan davalının evlenmesi ile kanun gereği kendiliğinden sona eren yoksulluk nafakası nedeni ile **davacı aleyhine icra takibi bulunulması halinde dahi, davacının icra ve iflas kanunun 16. Maddesi uyarınca şikâyet yoluna başvurma imkanının bulunduğu, diğer bir ifade ile bir hakkın, mahkeme kararına gerek olmaksızın, başka bir yolla ve aynı ölçüde güvenli olarak elde edebilmesini mümkün olduğu, bu durumda o hakla ilgili olarak dava açmasında hukuki yararının bulunmadığı açıktır.**

Bu durumda, Mahkemece; TMK'nun 176/3. Maddesi uyarınca yoksulluk nafakasının davalının evlendiği 28.05.2014 tarihinde kendiliğinden sona erdiği, yasa gereği kendiliğinden sona eren yoksulluk nafakasının kaldırılması istemi yönünden davacının **bu davayı açmakta veya bu konuda tespit hükmü verilmesinde hukuki yararının bulunmadığı gözetilerek;** davanın reddine karar verilmesi gerekirken, yasal olmayan gerekçeler ile davanın kabulüne karar verilmiş olması doğru görülmemiş, bu husus bozmayı gerektirmiştir.

Sonuç

Yukarıda açıklanan esaslar göz önünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsiz, temyiz itirazları bu nedenlerle yerinde olduğundan kabulü ile hükmün HUMK.nun 428.maddesi gereğince BOZULMASINA ve peşin alınan temyiz harcının istek halinde temyiz edene iadesine, 25.05.2015 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Yargıtay HGK.,

E. 1998/2–656 K. 1998/688 T. 07.10.1998

Yoksulluğun Tanımı: Bireyin yeme, giyinme, barınma, sağlık, ulaşım, kültür gibi maddi varlığını geliştirmek için zorunlu ve gerekli görülen harcamaları karşılayacak düzeyde gelirinin olmamasıdır.

Davanın Arka Planı

Taraflar arasındaki davadan dolayı, bozma üzerine direnme yoluyla; Çorum Asliye 2. Hukuk Mahkemesi'nden verilen 17.3.1998 gün ve 1998/51 – 107 sayılı kararın

bozulmasını kapsayan ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 27.5.1998 gün, 1998/2 –359 Esas, 1998/378 Karar sayılı ilamın, karar düzeltilmesi yoluyla incelenmesi davalı tarafından verilen dilekçe ile istenilmiş olmakla; Hukuk Genel Kurulunca dilekçe, düzeltilmesi istenen ilam ve dosyadaki ilgili bütün kağıtlar okunduktan sonra gereği görüldü.

Gerekçe

Dava, Medeni Kanun'un 144. maddesine dayalı yoksulluk nafakası istemine ilişkindir.

“Boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek eş, kusuru daha ağır olmamak şartıyla geçimi için diğer eşten mali gücü oranında süresiz olarak nafaka isteyebilir.” (MK. 144 Mad.), “Sözleşme veya hüküm ile kendisine maddi tazminat veya nafaka olarak bir irat tahsis edilmiş eşin yoksulluğunun zail olması, haysiyetsiz hayat sürmesi, bir evlenme akdi olmadan fiilen karı koca gibi yaşaması, yeniden evlenmesi veya eşlerden birinin ölmesi halinde, aksi taraflarca kararlaştırılmadıkça bu irat kesilir. İrat şeklinde maddi tazminat ya da nafakayı gerektiren sebep ortadan kalkar ya da önemli ölçüde azalır veya borçlunun mali gücü önemli ölçüde eksilirse iradın indirilmesine veya kaldırılmasına, karar verilebileceği gibi değişen durumlara göre ve hakkaniyet gerektiriyorsa iradın arttırılması da istenebilir.” (MK. 145/3 – 4 Mad.)

Yoksulluğun hukuksal kavramı anılan yasa maddesinde tanımlanmamıştır. Yeri gelmişken şunu belirtmek gerekir ki yoksulluk ekonomik ve sosyal koşullarla doğrudan ilgilidir. O nedenle bunu ülkenin ekonomik ve sosyal koşulları altında belirlemek gerekir. **Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama, maddi ve manevi varlığını geliştirme hakkına sahiptir.** (Anayasa 17/1, 55)

Şu halde, bu temel hakkın tabii sonucu **yeme, giyinme, barınma, sağlık, ulaşım, kültür gibi bireyin maddi varlığını geliştirmek için zorunlu ve gerekli görülen harcamaları karşılayacak düzeyde geliri olmayanları yoksul kabul etmek yerinde olur.**

Sonuç

Sözü edilen kriterler altında dosyadaki bilgi ve belgeler ve somut olayın özelliği de değerlendirildiğinde davalının gelir durumu onun yoksulluğa düşer durumda bulunduğunu göstermemektedir. Hal böyle olunca ve özellikle düzeltilmesi istenen Hukuk Genel Kurul ilamında ve yukarıda gösterilen gerektirici nedenler karşısında, HUMK. nun 440. maddesinde yazılı sebeplerden hiç birisine dayanmayan ve yerinde olmayan karar düzeltme isteğinin REDDİNE, 3506 sayılı Yasa'nın 4. maddesinin b – 1 fıkrası hükmüne göre takdiren (1.368.000) lira para cezasının ve (1.569.400) lira harcın düzeltme isteyenden alınmasına, 30.9.1998 günlü ilk görüşmede çoğunluk sağlanamadığından ikinci görüşmede oyçokluğu ile karar verildi.

Yargıtay HGK.,

E. 2010/3-634 K. 2010/677 T. 22.12.2010

Nafaka alacaklısının bir kimse ile imam nikahı kıydırması fiilen evli gibi yaşadığını gösterdiğinden nafakanın kaldırılması gerekir.

Davanın Arka Planı

Taraflar arasındaki Nafakanın Kaldırılması davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; Çankırı 2. Asliye Hukuk (Aile Mahkemesi Sıfatıyla) Mahkemesince davanın kısmen kabul-kısmen reddine dair verilen 7.10.2009 gün ve 2009/131 Esas, 2009/403 karar sayılı kararın incelenmesi davacı vekili tarafından istenilmesi üzerine temyiz edilmiştir.

İlk Derece Mahkemesinin Kararı

Dava dilekçesinde; tarafların 2005 yılında boşandıkları, davalı lehine yoksulluk, müşterek çocuk lehine ise iştirak nafakasına hükmedildiği, oysaki müşterek çocuğun 18 yaşını doldurduğu davalı eski eşin ise imam nikahı kıydırarak başka bir şahısla birlikte yaşadığı ileri sürülerek yoksulluk ve iştirak nafakalarının kaldırılmasına karar verilmesi istenilmiştir.

Mahkemece tanık beyanlarının görgüye dayalı olmadığı, delil olarak sunulan fotoğrafların ise ne amaçla çekildiğinin anlaşılmadığı, davalı kadını yoksulluktan kurtaracak bir gelirin de bulunmadığı gerekçesiyle yoksulluk nafakasının kaldırılması isteminin reddine, iştirak nafakasının kaldırılması isteminin ise kabulüne karar verilmiş, hüküm davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin Kararı

Yargıtay 3.Hukuk Dairesi'nin 22.1.2010 gün ve 2009/21111-2010/634 Karar sayılı ilamı ile aşağıdaki şekilde karar verilmiştir:

Her ne kadar temyiz isteminin duruşmalı olarak incelenmesi talep edilmiş ise de, davanın niteliği gereğince istemin reddi gerekmiştir.

Türk Medeni Kanunu'nun 176/3. maddesinde, yararına yoksulluk nafakası takdir edilen kadının evlenme olmaksızın fiilen evliymiş gibi yaşaması halinde mahkeme kararı ile nafakanın kaldırılacağı öngörülmüştür.

Somut olayda; davalının ablası ve yeğeni olan şahıslar davacı tanığı sıfatıyla dinlenilmiş, **bizzat davalının hoca nikahıyla evlendiğini kendilerine söylediğini**, hatta zaman zaman davalının bu kişi ile görüşmek için Antalya'ya gittiğini, o kişinin de davalının yaşadığı yere geldiğini ve para gönderdiğini beyan etmişlerdir. Davalının oğlu da; annesinin imam nikahlı evli olduğunu söylediğini, Antalya'ya gittiklerinde de kendilerinin yanında bu adamla görüştüğünü beyan etmiştir. Bunlar dışında davacı **tarafından davalının birlikte yaşadığı ileri sürülen şahısla çektiği bir kısım fotoğraflar da delil olarak dosyaya sunulmuştur**. Bir kısmı ev ortamında bir kısmı ise stüdyoda çekildiği anlaşılan fotoğraflarda davalı ile imam nikahı kıydırdığı iddia edilen kişi arasındaki yakınlık davacı tanıklarının beyanlarını doğrular niteliktedir. Kaldı ki, tanık beyanlarının tümünden duyuma dayalı olduğu da söylenemez.

O halde; **davacı tarafın dayandığı delillerle davasını ispat ettiği nazara alınıp yoksulluk nafakasının da kaldırılmasına karar verilmesi gerekirken** delillerin hatalı değerlendirilerek istemin reddi doğru olmayıp, bozmayı gerektirmiştir.

Uyuşmazlığın Hukuk Genel Kurulu'na İntikal Etme Süreci

İlgili yerel mahkeme kararı Yargıtay 3. Hukuk Dairesi tarafından bozularak dosya yerine geri çevrilmiş ve yeniden yapılan yargılama sonunda, mahkemece önceki kararda direnilmiştir. Bu doğrultuda uyuşmazlık Hukuk Genel Kurulu'na intikal etmiştir.

Gerekçe

H.G.K.nca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra gereği görüldü:

Tarafların karşılıklı iddia ve savunmalarına, dosyadaki tutanak ve kanıtlara, bozma kararında açıklanan gerektirici nedenlere göre, H.G.K.'nca da benimsenen **Özel Daire bozma kararına uyulmak gerekirken**, önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

Bu sebeple direnme kararı bozulmalıdır.

Sonuç

Davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulüyle direnme kararının Özel Dairenin bozma kararında açıklanan nedenlerden dolayı BOZULMASINA, oybirliği ile karar verildi.

Yargıtay 3. HD.,

E. 2012/21982 K. 2012/26155 T. 19.12.2012

Nafakanın kaldırılması gerektiği tanık dahil her türlü delil ile ispat edilebilir.

Davanın Arka Planı

Taraflar arasında görülen nafaka davasının yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen hüküm taraflarca temyiz edilmiştir.

Gerekçe

Temyiz isteminin süresi içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kağıtlar okunup gereği düşünüldü. Davacı Dava dilekçesi ile; boşanma davasında davalı kadın lehine hükmedilen yoksulluk nafakasının, davalının boşanma davasından sonra ... isminde bir şahıs ile evlenmiş olduğunu iddia ederek kaldırılmasını talep ve dava etmiştir. Davalı cevap dilekçesi ile ... isimli şahsın davacıdan önce evlenip boşandığı kişi olduğu, davacıdan boşandıktan sonra kimseyle evlenmediğini, ayrıca çeşitli rahatsızlıkları olması nedeniyle nafakaya muhtaç olduğunu savunarak davanın reddini dilemiştir.

Mahkemece, davalının davacıdan boşandıktan sonra bir başkası ile evlenmediği gibi, yoksulluğunun da ortadan kalkmadığı, herhangi bir işte çalışmadığı sadece 3 ayda bir 2022 sayılı yasaya göre 600 TL maaş aldığı, ekonomik şartlar, paranın satın alma gücü, davalının artan ihtiyaçları da nazara alındığında davalının yoksulluk içerisinde bulunduğu, ayrıca hastalığının bulunduğu, ayrıca tedavi gördüğü anlaşıldığı gerekçesiyle, davanın reddine karar verilmiş, hüküm davalı vekilince temyiz edilmiştir.

Somut olayda dava dilekçesine bakıldığında; davacının; "Davalı evlenmiş olduğundan nafakanın iptaline karar verilmesini talep ediyorum, kendisi Hasan Söğüt ismindeki şahıs ile evlenmiştir. Talebim gibi bağlanan nafakanın iptaline karar verilmesini... Talep ediyorum" şeklinde talepte bulunduğu ancak ilk celsede; "Davalı benden ayrıldıktan sonra eski eşi ... ile resmi nikah kıymaksızın evlendi ve bir arada yaşamaktadır. **Bu konuda şahitlerimi mahkemenize bildireceğim**" şeklinde beyanda bulunarak, dava dilekçesinde bahsettiği "davalının yeniden evlenmiş olması" hususunun resmi nikah olmadan birliktelik olduğunu açıkladığı, 2.celsede de mahkemece tanıklarının dinlendiği görülmektedir.

Medeni Kanun 176/3'üncü maddesi gereğince; "İrat biçiminde ödenmesine karar verilen maddî tazminat veya nafaka, alacaklı tarafın yeniden evlenmesi ya da taraflardan birinin ölümü hâlinde kendiliğinden kalkar; alacaklı tarafın evlenme olmaksızın fiilen evliymiş gibi yaşaması, yoksulluğunun ortadan kalkması ya da haysiyetsiz hayat sürmesi hâlinde mahkeme kararıyla kaldırılır."

Yukarıda anılan madde gereğince nafaka alacaklısı kadının evlenme olmadan da fiilen evliymiş gibi yaşaması da nafakanın kaldırılması için yeterli sebep olduğu gözetilmeden yalnızca davalının resmi nikah yapmadığı gerekçesiyle davanın

reddi doğru görülmemiştir. O halde mahkemece yapılacak iş, davacının, **davalının resmi nikah kıymadan evlendiği iddiası doğrultusunda dosyadaki mevcut kolluk araştırma tutanakları, tanık beyanları ve sair delilleri değerlendirerek** sonucuna göre bir karar vermektir.

Sonuç

Bu itibarla yukarıda açıklanan esaslar göz önünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm tesis isabetsiz, temyiz itirazları bu nedenlerle yerinde olduğundan kabulü ile hükmün HUMK.nun 428. maddesi gereğince BOZULMASINA ve peşin alınan temyiz harcının istek halinde temyiz edene iadesine, 19.12.2012 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Yargıtay 3. HD.,

E. 2015/17419 K. 2016/2787 T. 29.02.2016

Nüfus kayıt örneğinde nafaka alacaklısının çocuğunun bir başka kişi tarafından tanındığı tespit edilmişse evlilik dışı birlikte yaşama olgusu gerçekleşmiştir.

Nafakanın kaldırılması davası sürecinde kolluk marifetiyle ekonomik ve sosyal durum araştırması yapılır.

Davanın Arka Planı

Taraflar arasındaki yoksulluk nafakasının kaldırılması davasının mahkemece yapılan yargılaması sonucunda, davanın reddine yönelik olarak verilen hükmün, süresi içinde davacı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine; temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten sonra, dosya içerisindeki kağıtlar okunup gereği düşünüldü.

Tarafların İddiaları ve Temyiz Süreci

Davacı vekili dilekçesinde, müvekkilinin davalıya aylık 200 TL yoksulluk nafakası ödediğini, davalının 3,5 senedir B. K. adlı kişi ile nikahsız birlikte yaşadığını, bu birliktelikten çocuğu olduğunu belirterek yoksulluk nafakasının kaldırılmasına karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili cevabında; davacı tarafın iddialarının asılsız olduğunu belirterek davanın reddini istemiştir.

Mahkemece, dinlenen tanık anlatımları ve toplanan deliller hep birlikte değerlendirildiğinde davacının davasını ispat edemediği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş, hüküm davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Gerekçe

MK.nın 176/3 maddesine göre; “irat biçiminde ödenmesine karar verilen maddi tazminat veya nafaka, alacaklı tarafın yeniden evlenmesi ya da taraflardan birinin ölümü halinde kendiliğinden kalkar; alacaklı tarafın evlenme olmaksızın fiilen evliymiş gibi yaşaması, yoksulluğun ortadan kalkması ya da haysiyetsiz hayat sürmesi halinde mahkeme kararıyla kaldırılır.

Somut olayda; tarafların Aile Mahkemesi'nin tarafların boşanmalarına ve davalı lehine 200 TL yoksulluk nafakasına hükmedilmiş ve karar 3.2.2011 tarihinde kesinleşmiştir.

Yargılama sırasında kolluk marifetiyle yapılan ekonomik ve sosyal durum araştırmasında davalının ... adlı kişi ile yaşadığı ve geçimini ...'nın sağladığı, davalının nüfus kayıt örneğinde ... adlı çocuğunun ... tarafından tanındığı tespit edilmiştir.

Öyle ise mahkemece; somut olayda, TMK.'nın 176/3 maddesinde ifadesini bulan **“evlilik dışı birlikte yaşama” olgusunun gerçekleştiği gözetilip**, davanın kabulüne karar verilmesi gerekirken, yanılıklı değerlendirme sonucu yazılı şekilde hüküm tesisi usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirmiştir.

Sonuç

Yukarıda açıklanan esaslar göz önünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsiz, temyiz itirazları bu sebeplerle yerinde olduğundan kabulüyle hükmün HUMK.nun 428.maddesi gereğince BOZULMASINA ve peşin alınan temyiz harcının istenmesi halinde temyiz edene iadesine, 29.02.2016 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Yargıtay 2. HD.,

E. 2011/2444 K. 2011/16066 T. 17.10.2011

Uzman psikolog raporu da evlilik dışı ilişki yaşandığına dair delil olarak değerlendirilebilir.

Davanın Arka Planı

Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen ve yukarıda tarih numarası gösterilen hüküm her iki dava yönünden temyiz edilmekle evrak okunup gereği görüşülüp düşünüldü.

Gerekçe

1- Dosyadaki yazılara kararın dayandığı delillerle kanuna uygun sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir yanlışlık görülmemesine göre davalı-davacı Sezai'nin aşağıdaki bent kapsamı dışındaki temyiz itirazları yersizdir.

2- Mahkemece kocanın nafakanın kaldırılması talebinin çocuk için verilen iştirak nafakasının kaldırılması talebi olarak nitelenip incelendiği anlaşılmaktadır. Kocanın talebi iştirak nafakasına yönelik olmayıp; yoksulluk nafakasının kaldırılmasına yöneliktir. **Alınan uzman psikolog raporunda, davacı-davalı kadının bir başkası ile evlilik dışı ilişki yaşadığı ve bu ilişkiden hamile olduğu şeklinde bir açıklamaya yer verilmiştir. Bu nedenle, mahkemece psikolog raporundaki kadının yaşama şekli ve hamileliği konusundaki açıklamanın üzerinde durularak, gerekirse bu hususun davacı- davalı kadından isticvaben (HMK.**

md.169) sorulması ve bu istem konusunda tarafların gösterdikleri deliller değerlendirilerek bir karar verilmesi gerekirken; bu konuda yanlış nitelendirme ve eksik incelemeyle yazılı şekilde karar verilmesi doğru olmamış; bozmayı gerektirmiştir.

Sonuç

Temyiz edilen hükmün yukarıda 2. bentte gösterilen nedenle BOZULMASINA, bozma kapsamı dışında kalan temyize konu bölümlerinin ise yukarıda I. bentte açıklanan nedenlerle ONANMASINA, temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine, işbu kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere oybirliğiyle karar verildi.17.10.2011 (Pzt.)

Yargıtay 3. HD.,

E. 2015/9825 K. 2015/13574 T. 7.9.2015

Nafaka alacaklısının asgari ücret kazanmaya başlaması tek başına yoksulluk durumunun ortadan kalktığı anlamına gelmez.

Davanın Arka Planı

Taraflar arasındaki yoksulluk nafakasının kaldırılması davasının mahkemece yapılan yargılaması sonucunda, davanın kabulüne yönelik olarak verilen hükmün, süresi içinde davalı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine; temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten sonra, dosya içerisindeki kağıtlar okunup gereği düşünüldü.

Tarafların İddiaları ve Temyiz Süreci

Davacı, dava dilekçesinde; davalı ile boşandığını, davalı yararına 300 TL yoksulluk nafakasına hükmedildiğini, boşanma davası sırasında Adana Valiliğinde 4 C statüsünde işçi olarak çalıştığını, 15/01/2014 tarihinde emekli olduğunu, ancak nafaka kesintisinden dolayı kendisine 115,69 TL ödendiğini, herhangi bir malı

mülkü veya gelirinin olmadığını, emekli maaşı ile geçinmeye çalıştığını, davalının 2012 yılı Ekim ayından bu yana sigortalı olarak çalıştığını, bu nedenle davalı yararına hükmedilen yoksulluk nafakasının kaldırılmasına karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili, davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

Mahkemece; davanın kabulü ile yoksulluk nafakasının kaldırılmasına karar verilmiş, hüküm davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Gerekçe

TMK'nun 176/3.maddesine göre; irat biçiminde ödenmesine karar verilen nafakanın yoksulluğun ortadan kalkması halinde, mahkeme kararıyla kaldırılması mümkündür.

Yargıtay H.G.K nun 07.10.1988 gün ve 1998/2-656-688 sayılı ilamı ve 28.02.2007 gün ve 2007/3-84-95 sayılı ilamların da kabul edildiği gibi, yeme, giyinme, barınma, sağlık, ulaşım, kültür, eğitim gibi bireyin maddi varlığını geliştirmek için zorunlu ve gerekli görülen harcamaları karşılayacak düzeyde geliri olmayanları yoksul kabul etmek gerekir.

Yargıtay'ın yerleşik kararlarında da; "asgari ücret seviyesinde gelire sahip olunması" yoksulluk nafakasının bağlanmasını olanaksız kılan bir olgu olarak kabul edilmemektedir. (H.G.K 07.10.1998 gün ve 1998/2-656-688 sayılı kararı, 26.12.2001 gün ve 2001/2-1158-1185 sayılı kararı, 01.08.2002 gün ve 2002/2-397-339 sayılı kararı, 28.02.2007 gün ve 2007/3-84-95 sayılı kararı). Ancak kaldırma talebi azaltma talebinin de içermekte olup, bu durum nafaka miktarının indirilmesinde etken olarak dikkate alınmalıdır.

Yoksulluk durumu, günün ekonomik koşulları ile birlikte tarafların sosyal ve ekonomik durumları ve yaşam tarzları değerlendirilerek takdir edilmelidir. Yoksulluk nafakası ahlaki ve sosyal düşüncelere dayanır. Onun içindir ki; bilimsel öğretide, evlilik birliğinde eşler arasında geçerli olan dayanışma ve yardımlaşma yükümlülüğünün, evlilik birliğinin sona ermesinden sonra da kısmen devamı niteliğinde olduğu belirtilmektedir. (Akıntürk Turgut: Aile Hukuku 2. Cilt İstanbul 2002.8.294)

Adana 4.Aile Mahkemesinin 2011/519 Esas 2012/287 Karar sayılı kararı ile tarafların boşanmalarına ve davalı lehine aylık 300 TL yoksulluk nafakasına karar verilmiştir.

Somut olayımızda, davalı kadın boşanma sırasında bir işte çalışmamaktadır. Kendisine aylık 300 TL yoksulluk nafakası bağlanmıştır. **Davalının çalışmaya başladığı iş, her an için sona erdirilebilecek bir iş olup, sabit ve güvenceli bir iş değildir. Geçici işlerde çalışmak yoksulluk nafakasının kaldırılmasını gerektirmez. Boşanmadan sonra SGK'lı işe girmiştir. Günümüz ekonomik koşullarında aldığı nafaka ile geçinmesi mümkün olmadığına göre; işe girip çalışması zorunluluk arz etmektedir.**

O halde; **mahkemece, asgari ücretin yoksulluğu ortadan kaldırmayacağı, kaldırma talebi azaltma talebini içermekte olup, bu durumun nafaka miktarının indirilmesinde etken olarak dikkate alınacağı** da değerlendirilerek, sonucuna uygun bir karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde yoksulluk nafakasının kaldırılmasına karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

Sonuç

Yukarıda açıklanan esaslar göz önünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsiz, temyiz itirazları bu nedenlerle yerinde olduğundan kabulü ile hükmün HUMK.nun 428.maddesi gereğince BOZULMASINA ve peşin alınan temyiz harcının istek halinde temyiz edene iadesine, 07.09.2015 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Yargıtay 3. HD.,

E. 2016/10053 K. 2017/597 T. 25.01.2017

Nafaka alacaklısının memur olarak çalışmaya başlaması ile sürekli ve düzenli bir gelir elde etmesi söz konusudur. Bu sebeple yoksulluk durumu ortadan kalkar.

Davanın Arka Planı

Taraflar arasındaki yoksulluk nafakasının kaldırılması davasının mahkemece yapılan yargılaması sonucunda, davanın kısmen kabulüne yönelik olarak verilen hükmün, süresi içinde davacı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine; temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten sonra, dosya içerisindeki kağıtlar okunup gereği düşünüldü.

Tarafların İddialar ve Temyiz Süreci

Davacı, taraflar arasında görülen Gölbaşı Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2011/298 esas 2013/302 karar sayılı boşanma davasında davalı lehine 300,00 TL yoksulluk nafakasına hükmedildiğini, davalının karardan sonra çalışmaya başladığını ve düzenli gelir elde ettiğini, kendisinin ilk eşinden olan iki çocuğuna da nafaka ödediğini belirterek; yoksulluk nafakasının kaldırılmasına aksi takdirde azaltılmasına karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı, evlenirken eşyaları kendisinin aldığını, boşanma süresince davacının habersiz bir şekilde eşyaları sattığını, açık öğretim fakültesi öğrencisi olduğunu, 2015 yılı Haziran ayında memur olarak göreve başladığını savunarak davanın reddini istemiştir.

Mahkemece; davanın kısmen kabulü ile; 300,00 TL yoksulluk nafakasının 200,00 TL'ye indirilmesine karar verilmiş, hüküm süresi içerisinde davacı tarafça temyiz edilmiştir.

Gerekçe

Dava, yoksulluk nafakasının kaldırılmasına ilişkindir.

421 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 176/3.maddesinde; yoksulluğun ortadan kalkması halinde mahkeme kararıyla nafakanın kaldırılacağı; 176/4.maddesinde ise, tarafların mali durumlarının değişmesi veya hakkaniyetin gerektirdiği hallerde irat biçiminde ödenmesine karar verilen nafakanın artırılması ya da azaltılmasına karar verilebileceği düzenlenmiştir. Anılan maddelerde yoksulluğun hukuksal kavramı tanımlanmamış ise de; Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 07.10.1998 tarih ve 2-656 E.-688 K. sayılı kararında yeme, giyinme, barınma, sağlık ulaşım, kültür gibi bireyin maddi varlığını geliştirmek için zorunlu ve gerekli görülen harcamaları karşılayacak düzeyde geliri olmayanların yoksul kabul edileceği belirtilmiştir.

Yine; Hukuk Genel Kurulunun yerleşik kararlarında “asgari ücretle çalışılmakta bulunulması” yoksulluk nafakası bağlanmasını imkânsız kılan bir olgu olarak kabul edilmediği gibi, yoksulluğu ortadan kaldıracak bir gelir seviyesi olarak kabul edilmemektedir (HGK 07.10.1998 gün 1998/2-656 G.688 K., HGK 28.02.2007 gün ve 2007/3-84 E.-95 K. sayılı kararları).

Somut olayda; tarafların, 06/06/2014 tarihinde boşandıkları, boşanma kararı ile davalı lehine aylık 300 TL yoksulluk nafakasına hükmedildiği, **davalının daha sonra zabıt kâtibisi olarak çalışmaya başladığı, 2.100,00 TL maaş aldığı, babasına ait evde oturduğu, davacının ise DSİ'de memur olduğu, 2.060,00 TL maaş aldığı, 400,00 TL kira ödediği anlaşılmaktadır**

O halde, **mahkemece; davalının boşanma tarihinden sonra memur olarak çalışmaya başladığı, sürekli ve düzenli bir gelirin olduğu belirlenmekle; nafaka alacaklısı kadının yoksulluğunun ortadan kalktığı anlaşıldığından yoksulluk nafakasının tamamen kaldırılmasına karar verilmesi gerekirken;** yanılıklı değerlendirme ile yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir.

Sonuç

Yukarıda açıklanan sebeplerle hükmün HUMK.nun 428. maddesi gereğince davalı yararına BOZULMASINA ve peşin alınan temyiz harcının istenmesi halinde temyiz edene iadesine, HUMK'nun 440/III-1 maddesi uyarınca karar düzeltme yolu kapalı olmak üzere, 25.01.2017 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Yargıtay 3. HD.,

E. 2016/6732 K. 2016/9570 T. 20.06.2016

Nafaka alacaklısının gelirinin arttığı durumda her ne kadar nafakanın kaldırılması şartları oluşmamışsa da ekonomik durumdaki bu iyileşme, nafaka miktarında hakkaniyete uygun bir indirim yapılmasını gerektirmektedir.

Davanın Arka Planı

Taraflar arasındaki yoksulluk nafakasının kaldırılması davasının mahkemece yapılan yargılaması sonucunda, davanın reddine yönelik olarak verilen hükmün, süresi içinde davacı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine; temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten sonra, dosya içerisindeki kağıtlar okunup gereği düşünüldü.

Tarafların İddiaları ve Temyiz Süreci

Davacı vekili, tarafların 18.4.2012 tarihinde boşandıklarını, boşanma kararı ile birlikte davalı lehine aylık 300,00 TL yoksulluk nafakasına hükmedildiğini, davalının yetim maaş almaya başladığını, davalının düzenli ve sabit bir gelire kavuştuğunu belirterek, davalı lehine hükmedilen aylık 300,00 TL yoksulluk nafakasının kaldırılmasını, bu mümkün değil ise nafaka miktarının aylık 100,00 TL'ye indirilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı, boşanma kararından sonra aradan 3 yıl geçtiğini, paranın alım gücünün azaldığını, yetim maaşının yaşamı idame etmede yetersiz kaldığını belirterek, davanın reddini karar verilmesini istemiştir.

Mahkemece, davalının yetim aylığı almasının onun refah düzeyini artırdığı şeklinde yorumlanamayacağı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş, hüküm davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Gerekçe

4721 sayılı Türk Medeni Kanun'un 176/3.maddesine göre; irat biçiminde ödenmesine karar verilen maddî tazminat veya nafaka, alacaklı tarafın yeniden evlenmesi ya da taraflardan birinin ölümü hâlinde kendiliğinden kalkar; alacaklı tarafın evlenme olmaksızın fiilen evliymiş gibi yaşaması, yoksulluğunun ortadan kalkması ya da haysiyetsiz hayat sürmesi hâlinde mahkeme kararıyla kaldırılır.

4721 sayılı Türk Medeni Kanun'un 176/4.maddesine göre; iradın artırılması veya azaltılması için ya tarafların mali durumlarının değişmesi veya hakkaniyetin bunu gerektirmesi gerekmektedir.

Somut olayda, tarafların anlaşmalı olarak boşandıkları, davalıya aylık 300,00 TL yoksulluk nafakası bağlandığı, kararın 21.6.2012 tarihinde kesinleştiği, davacının polis memuru olduğu, aylık 2.950,00 TL maaşı aldığı, 750 TL kira ödediği, evlendiği, davalı kadının ise boşanmadan sonra aylık 566,00 TL yetim maaş aldığı dosya kapsamından anlaşılmaktadır.

Yerleşik Yargıtay'ın uygulamalarına göre asgari ücret seviyesindeki gelirin de yoksulluğu ortadan kaldırmadığı ilke olarak kabul edilmiştir (HGK'nun 1.5.2002 tarihli kararında olduğu gibi).

Davalının geliri yoksulluğu ortadan kaldırmamakla birlikte ekonomik durumunda iyileşme olduğu, bu durumun da sadece nafaka miktarının tayininde nazara alınacağı hususu gözetilmeksizin davanın tümünden reddine karar verilmesi doğru görülmemiştir.

Mahkemece yapılacak iş, tarafların sosyo-ekonomik durumları nazara alınarak yoksulluk nafakası miktarında hakkaniyete uygun bir indirim yapmaktan ibarettir.

Sonuç

Yukarıda açıklanan esaslar göz önünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsiz, temyiz itirazları bu sebeplerle yerinde olduğundan kabulüyle hükmün HUMK.nun 428.maddesi gereğince BOZULMASINA ve peşin alınan temyiz harcının istenmesi halinde temyiz edene iadesine, 20.06.2016 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Yargıtay 3. HD.,

E. 2013/3157 K. 2013/4627 T. 19.3.2013

Nafaka alacaklısının sürekli olmayan bir işte çalışmaya başlaması yoksulluktan kurtulduğu anlamına gelmez.

Davanın Arka Planı

Taraflar arasında görülen nafakanın kaldırılması davasının yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen hüküm davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Temyiz isteminin süresi içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kağıtlar okunup gereği düşünüldü.

Tarafların İddiaları ve Temyiz Süreci

Davacı vekil dilekçesi ile; müvekkili ile davalının 2009 yılında boşandığını, kararla davalı lehine aylık 150 TL yoksulluk nafakası bağlandığını; ancak, davalının boşanma kararı verildikten sonra çalışmaya başladığını, müvekkilinin ise halen düzenli bir işinin olmadığını iddia ederek; müvekkilinin davalıya ödediği yoksulluk nafakasının kaldırılmasına karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı, 18.10.2012 tarihli duruşmada; sezonluk işte çalıştığını, bu ayın 24'ünde işten çıkacağını, nafakadan başka gelirin olmadığını savunup; davanın reddi istemiştir.

Mahkemece; " Taraflar boşandıktan sonra davacının maruz kaldığı bıçakla saldırıdan sonra çalışamaz durumda olduğu,... Hatta kendi geçimini bile sağlayamadığı, ailesinin desteği ve Sosyal Yardımlaşma Vakfından aldığı yardımlarla hayatını idame ettirdiği; davalının ise, sezonluk işlerde çalıştığı ve çalışabilecek durumda olduğu anlaşıldığından, davanın kabulüne karar verilmiştir gerekçesiyle...", nafakanın kaldırılmasına karar verilmiş, hüküm davalı vekili tarafından süresinde temyiz edilmiştir.

Gerekçe

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre, sair temyiz itirazları yerinde değildir.

Ancak, TMK'nın 176/3.maddesi uyarınca; irat biçiminde ödenmesine karar verilen maddi tazminat veya nafaka, alacaklı tarafın yeniden evlenmesi ya da taraflardan birinin ölümü halinde kendiliğinden kalkar; alacaklı tarafın evlenme olmaksızın fiilen evliymiş gibi yaşaması, yoksulluğunun ortadan kalkması ya da haysiyetsiz hayat sürmesi halinde mahkeme kararıyla kaldırılır.

Davacı; yukarıdaki yasa hükmü gereğince; davalının yoksulluğunun zail olduğu iddiasıyla nafakanın kaldırılmasını istemektedir. Bu durumda, öncelikle yoksulluk kavramı üzerinde durmak gerekir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 07.10.1998 tarih ve 1998/2–656–688 sayılı kararında da kabul edildiği gibi yeme, giyinme, barınma, sağlık, ulaşım, kültür (eğitim) gibi bireyin maddi varlığını geliştirmek için zorunlu ve gerekli görülen harcamaları karşılayacak düzeyde geliri olmayanları yoksul kabul etmek gerekir.

Hemen belirtmek gerekir ki; Hukuk Genel Kurulu'nun yerleşik kararlarında “asgari ücret seviyesinde gelire sahip olunması” yoksulluk nafakası bağlanmasını olanaksız kılan bir olgu kabul edilmediği gibi asgari ücretin üzerinde gelire sahip olunması da yoksulluk nafakası bağlanmasını olanaksız kılan bir olgu olarak kabul edilmemiştir. (HGK.07.10.1998 gün, 1998/2–656 E, 1998/688 K. 26.12.2001 gün 2001/2–1158–1185 sayılı ve 01.05.2002 gün 2002/2–397–339 sayılı kararları). Bu durumda ancak nafakanın miktarını tayinde etken olarak dikkate alınmalıdır.

Somut olayda; **her ne kadar davalı kadının boşanmadan sonra sezonluk işe girerek çalıştığı anlaşılmakta ise de; işinin sürekli olmadığı da anlaşılmaktadır.** Davalının, aldığı 150 TL yoksulluk nafakası ile geçimini sürdürmesi ve varlığını idame ettirmesi günümüz koşullarında mümkün olmadığına göre, çalışıp gelir elde etmesi bir zorunluluktur. Çalışarak elde ettiği gelirle, nafaka miktarı toplamının, yukarıda açıklanan yoksulluk kavramını izale etmesi durumunda, mahkemece nafakanın kaldırılmasına karar verilebilir. Aksi takdirde ise; yoksulluk nafakasının kaldırılması talebinin içinde indirme talebinin de olduğu kabul edilip (çoğun içinde azında bulunduğu gözetilerek), yoksulluk nafakasının hakkaniyet ölçüsünde indirilmesi gerekir.

Yanılıgılı değerdendirme sonucu yazılı şekilde yoksulluk nafakasının tñmden kaldırılmasına karar verilmiş olması doğru görñlmemiş, bozmayı gerektirmiştir.

Sonuç

Bu itibarla yukarıda açıklanan esaslar göz önünde tutulmaksızın yazılı şekilde hükñm tesisi isabetsiz, temyiz itirazları bu nedenlerle yerinde olduğundan kabulñ ile hükñmñ HUMK.nun 428.maddesi gereğince BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde temyiz edene iadesine, 19.03.2013 tarihinde oybirliğıyle karar verildi.

Yargıtay 3. HD.,

E. 2011/20814 K. 2012/3063 T. 13.02.2012

Nafaka alacaklısının asgari ücret düzeyinde sürekli ve güvenceli bir gelire sahip olması yoksulluğı ortadan kaldırmayacağı için nafakanın kaldırılması mümkün değildir.

Davanın Arka Planı

Taraflar arasında görñlen nafaka davasının yapılan muhakemesi sonunda, mahalli mahkemece verilen hükñm davalı tarafından temyiz edilmiştir.

Temyiz isteminin süresi içinde olduğñ anlaşıldıktan sonra, dosyadaki bütün kağıtlar okunup gereğı düşünñldñ.

Tarafların İddiaları ve Temyiz Süreci

Davacı vekili; müvekkili ile davalının boşandıklarını, davalı lehine aylık 150,00.-TL yoksulluk nafakasının hükñm altına alındığını, davalının işe girdiğini, yoksulluğñ ortadan kalktığını belirterek, yoksulluk nafakasının kaldırılmasına karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Mahkemece, yoksulluk nafakasının dava tarihi itibariyle kaldırılmasına karar verilmiş, hüküm davalı tarafından temyiz edilmiştir.

Gerekçe

TMK'nun 176. maddesine göre, yoksulluğun ortadan kalkması halinde mahkemece nafaka kaldırılabilmesi gibi, tarafların mali durumlarının değişmesi veya hakkaniyetin gerektirdiği hallerde iradın arttırılması ya da azaltılmasına da karar verilebilir.

Ancak, HGK'nun yerleşik kararlarında asgari ücretle çalışmakta bulunulması, yoksulluk nafakası bağlanmasını olanaksız kılan bir olgu olarak kabul edilmediği gibi, yoksulluğu ortadan kaldıran bir durum olarak da kabul edilmemiştir.

Somut olayda, davalının fahri öğretici olarak yaz Kur'an kursunda çalıştığı anlaşılmaktadır.

Davalının yoksulluk durumu, günün ekonomik koşulları ile tarafların sosyal ve ekonomik durumları ve yaşam tarzları birlikte değerlendirilerek takdir edilmelidir.

Mahkemece, davalının işe girdiği belirtilerek yoksulluk nafakasının kaldırılmasına karar verilmiş ise de; **bu miktarın günümüz koşullarında davalının geçinmesine yetip yetmeyeceği tartışılmadığı gibi, davalının işin geçici olduğu yönündeki beyanı üzerine bu konuda bir araştırma yapılmamıştır.**

Davalının aldığı nafaka ile geçinmesi günümüz ekonomik koşullarında mümkün görülmediğine göre, 2006 doğumlu çocuğu ile birlikte yaşamını sürdürebilmesi için işe girip çalışması da zorunluluk arz etmektedir. **Çalışmaya başladığı iş ise her an için sona erebilecek nitelikte olup, sabit ve güvenceli de değildir.**

Yukarıda açıklandığı üzere **asgari ücret düzeyinde sürekli ve güvenceli bir gelire sahip olunması bile yoksulluğu ortadan kaldırmadığına göre davanın reddine karar verilmesi gerekirken** itibar edilmeyen gerekçeler ile kabulü cihetine gidilmesi doğru görülmemiştir.

Sonuç

Bu itibarla yukarıda açıklanan esaslar göz önünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsiz, temyiz itirazları bu nedenlerle yerinde olduğundan kabulü ile hükmün HUMK'nun 428. maddesi gereğince BOZULMASINA ve peşin alınan temyiz harcının istek halinde temyiz edene iadesine, 13.02.2012 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

Yargıtay HGK.,

E. 2017/1013 K. 2019/1180 T. 14.11.2019

İstisnai Özel Durum*: Nafaka alacaklısının sigortalı bir işte asgari ücret ile çalışması karşısında nafaka yükümlüsünün hiçbir işte çalışmaması halinde nafakanın azaltılmasına değil, nafakanın kaldırılmasına hakkaniyet** gereği karar verilebilir.

****İlgili kararda birden fazla üyenin karşı oy yazısı bulunmakta olup nafaka yükümlüsünün hiçbir gelir elde etmiyor olması özel bir durum teşkil etmektedir. Normal koşullar altında Yargıtay, nafaka alacaklısının asgari ücret düzeyinde gelir elde etmesinin yoksulluğu kaldırmayacağını istikrarlı bir biçimde kabul etmektedir.***

***** Her ne kadar içeriğimizde yalnızca istisnai hallerde hakkaniyet ilkesince nafakanın kaldırılabilmesi belirtilmişse de, sizlerle paylaşmış olduğumuz işbu karar nezdinde nafaka yükümlülüğünün devamı halinde nafaka yükümlüsünün yoksulluğa düşmesi kaçınılmaz ise TMK m.176/3 hükmünün lafzında işaret edilmiyor olsa da TMK m.1 hükmü gereğince hakkaniyete göre nafakanın kaldırılabilmesi gerektiği değerlendirilmiştir. Bu sebeple “genel kural olmamakla birlikte” müvekkiliniz işbu karara benzer bir durumda ise nafakanın kaldırılmasını talep etmeniz ve karardaki ilgili kısımları alıntılamanızın faydalı olabileceğini dikkatinize sunarız.***

Davanın Arka Planı ve İhtilafa Dair Özet

Taraflar arasındaki “yoksulluk nafakasının kaldırılması” davasından dolayı yapılan yargılama sonunda İzmir 13. Aile Mahkemesince davanın kabulüne dair verilen 01.11.2013 tarihli ve 2013/395 E., 2013/796 K. sayılı verilen karar davalı vekilinin temyizi üzerine Yargıtay 3. Hukuk Dairesinin 24.06.2014 tarihli ve 2014/3080 E.,

2014/10290 K. sayılı kararı ile karar bozulmuştur. Bu bozma kararından sonar ilk derece mahkemesi kararında direnmiştir.

Tarafların İddiaları

Davacı vekili; İzmir 12. Aile Mahkemesinin 2010/1097 E., 2011/999 K. sayılı kararıyla müvekkili ile davalının boşanmalarına, davalı yararına dava tarihinden itibaren aylık 250,00TL tedbir nafakası öngörülmesine, hükmün kesinleşmesinden itibaren yoksulluk nafakası olarak devamına karar verildiğini, davalının lise mezunu ve usta öğretici belgesine sahip olduğunu, 2002 yılından itibaren çeşitli anaokullarında öğretmenlik görevini icra ettiğini, 2011 yılından bu yana Yeni Girne Anaokulunda sigortalı olarak çalışmaya devam ettiğini, nafakanın kaldırılması sebeplerinden birinin de yoksulluğun ortadan kalkması olduğunu, davalı lehine İzmir 12. Aile Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararı ile yoksulluk nafakasına hükmedilmiş ise de, hükmedilen nafaka miktarı ile davalının çalışarak elde ettiği ücret miktarı toplamı davalıyı yoksulluktan kurtaracak düzeyde iken nafaka borçlusu müvekkilinin herhangi bir geliri bulunmadığını ve davalıya ödediği nafaka ile daha da mağdur edildiğini ileri sürerek ödemekte olduğu yoksulluk nafakasının kaldırılmasını talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili; müvekkili ile davacının boşanmalarına dair kararın 28.11.2012 tarihinde kesinleştiğini, kararın kesinleşme tarihi dikkate alındığında eldeki davanın boşanma kararının kesinleşmesinden yalnızca altı ay sonra açıldığını, boşanma kararının kesinleşmesinden sonra değişen herhangi bir durum, maddi ve manevi koşul yok iken ve henüz kararın kesinleşmesinin üzerinden bir yıl dahi geçmemiş iken bu davanın açılmasının hakkın kötüye kullanımı olduğunu, ayrıca davacının bu konuda kötü niyetli olduğunu gösteren bir diğer durumun da İzmir 3. Aile Mahkemesinin 2012/733 E., 2013/256 K. sayılı dosyası ile görülen, dava tarihi 24.09.2012 olan ve yapılan yargılama sonucunda nafakanın kaldırılması isteminin reddine ilişkin bir dosya olduğunu, görüldüğü üzere davacının nafakanın kaldırılması için sürekli olarak dava açmayı alışkanlık hâline getirdiğini, müvekkilinin altı ay içerisinde sosyal-ekonomik durumunun birden iyileşmesinin günümüz şartları ve koşulları göz önüne alındığında olağandışı olduğunu, davacının hâlen çalıştığını, müvekkilinin asgari ücretle işe başlamasının onun ekonomik hayatında olağanüstü bir değişim oluşturmadığını savunarak davanın reddini istemiştir.

İlk Derece Mahkemesinin Kararı

Mahkemece; asgari ücret düzeyinde düzenli geliri ve sosyal güvencesi bulunan davalı yoksulluk nafakası alacaklısı kadının, davacı eski kocaya nispetle daha iyi ekonomik düzeye ve olanaklara sahip olduğunun toplanan deliller, özellikle davalı tanıklarının anlatımları ile sabit olduğu, bu durumda yoksulluk nafakasını devam ettirmek davacı-eski koca yönünden mevcut yoksulluk hâlini daha ziyade arttırmak, pekiştirmek gibi haksız ve ayrımcı sonucun doğmasına sebep olacağı, Türk Medeni Kanunu'nun (TMK) 176/3. maddesinde yazılı şartın gerçekleştiği, dolayısıyla yoksulluk nafakasının kaldırılmasına karar verilmesinin en adil çözüm olarak değerlendirildiği gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmiştir.

Temyiz Süreci

Davalı kadın vekilinin temyizi üzerine karar, Özel Dairece aşağıdaki gerekçelerle bozulmuştur:

“...Davada; davalı kadın yararına bağlanan aylık 250 TL yoksulluk nafakasının davalının Anaokulunda sigortalı işe başladığından ve geçinmeye yetecek derecede gelire sahip olduğu ileri sürülerek, kaldırılması istenilmiş.

Mahkemece; davanın kabulü cihetine gidilmiş, hüküm davalı vekilince temyiz edilmiştir.

TMK.nun 176/4.maddesine göre: “Tarafların mali durumlarının değişmesi veya hakkaniyetin gerektirdiği hallerde iradın artırılması veya azaltılmasına karar verilebilir.” Aynı şekilde 176/3.maddesi uyarınca; irat biçiminde ödenmesine karar verilen maddi tazminat veya nafaka, alacaklı tarafın yeniden evlenmesi ya da taraflardan birinin ölümü halinde kendiliğinden kalkar; alacaklı tarafın evlenme olmaksızın fiilen evliymiş gibi yaşaması, yoksulluğunun ortadan kalkması ya da haysiyetsiz hayat sürmesi halinde mahkeme kararıyla kaldırılır”.

Davacı, yukarıdaki yasa hükümleri gereğince; davalının yoksulluğunun ortadan kalktığı iddiasıyla nafakanın kaldırılmasını istemektedir. Bu durumda, öncelikle yoksulluk kavramı üzerinde durmak gerekir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 07.10.1998 tarih ve 2-656-688 sayılı kararında da kabul edildiği gibi yeme, giyinme, barınma, sağlık, ulaşım, kültür (eğitim) gibi

bireyin maddi varlığını geliştirmek için zorunlu ve gerekli görölen harcamaları karşılayacak düzeyde geliri olmayanları yoksul kabul etmek gerekir.

Hemen belirtmek gerekir ki; Hukuk Genel Kurulunun yerleşik kararlarında “asgari ücret seviyesinde gelire sahip olunması” yoksulluk nafakası bağlanmasını olanaksız kılan bir olgu kabul edilmemiştir (HGK. 07.10.1998 gün, 1998/2-656 E.-1998/688 K. 26.12.2001 gün 2001/2-1158-1185 sayılı ve 01.05.2002 gün 2002/2-397-339 sayılı kararları).

Somut olayda; davalının ana okulunda asgari ücretle çalıştığı anlaşılmaktadır.

Yoksulluk durumu; günün ekonomik koşulları ile tarafların sosyal ve ekonomik durumları ve yaşam tarzları birlikte değerlendirilerek takdir edilmelidir. Yoksulluk nafakası, ahlaki ve sosyal düşüncelere dayanır.

Onun içindir ki bilimsel öğretilerde: “Evlilik birliğinde eşler arasında geçerli olan dayanışma ve yardımlaşma yükümlülüğünün, evlilik birliğinin sona ermesinden sonra da kısmen devamı niteliğindedir” şeklinde açıklamalara yer verilmiş bulunmaktadır (Akıntürk, Turgut: Aile Hukuku, 2.cilt, İst. 2002, sh.294).

Davalının aylık gelir durumuna göre değerlendirildiğinde, davalının özellikle düzenli bir gelirinin olmaması ve çalışarak elde ettiği gelir ile aldığı nafaka miktarı toplamının, davalıyı yoksulluktan kurtaracak nitelikte bulunmadığının kabulü gerekir.

Mahkemece, dava tarihindeki şartlara göre; davalının yoksulluğunun ortadan kalkmadığı kabul edilerek, nafakada (çoğun içinde az da vardır ilkesi gereğince) uygun bir miktar indirim kararı verilmesi gerekirken davanın tümünden kabulü doğru görülmemiştir...”

gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle yeniden yapılan yargılama sonunda mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

Direnme Kararının Gerekçesi ve Uyuşmazlığın Hukuk Genel Kurulu’na İntikali Süreci

Mahkemece; dava tarihinden itibaren, asgari ücret düzeyinin üzerinde düzenli işi ve geliri bulunan davalıya bağlanan yoksulluk nafakasının, azaltılarak dahi olsa devamına karar verilmesinin, davacı kocayı yoksulluğa düşürüp, gerçek anlamda

mağduriyetine neden olacağı, cezalandırma sonucunu doğuracağı konusunda tam bir vicdani kanaate varıldığı gerekçesiyle önceki kararda direnilmiştir.

Direnme kararı davalı kadın vekilince temyiz edilmiştir.

Dava; yoksulluk nafakasının kaldırılması istemine ilişkindir.

Direnme yoluyla Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; asgari ücret seviyesinde maaş alan davalının yoksulluğunun ortan kalkıp kalmadığı, burada varılacak sonuca göre **tarafların tespit edilen ekonomik ve sosyal durumlarına göre davalı yararına hükmedilen yoksulluk nafakasının kaldırılmasına mı yoksa indirilmesine mi karar verilmesi gerektiği** noktasında toplanmaktadır.

Hukuk Genel Kurulu’nun Gerekçesi

Uyuşmazlığın çözümü için konu ile ilgili yasal düzenleme ve kavramlar kısaca açıklanacak ve devamında nafaka alacaklısı davalının eldeki davada değişen mali durumu karşısında Özel Dairenin bu konudaki bozması değerlendirilecektir.

Öncelikle belirtilmelidir ki, yoksulluk nafakası, boşanma ile yoksulluğa düşecek olan eş için verilen bir nafaka türü olup, söz konusu bu nafaka boşanma davası kesinleştikten sonra işlemeye başlar.

Yoksulluk nafakası boşanmanın eşlerle ilgili mali sonuçlarından biri olup, 4721 sayılı TMK’nın 175. maddesinde:

“Boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek taraf, kusuru daha ağır olmamak koşuluyla geçimi için diğer taraftan mali gücü oranında süresiz olarak nafaka isteyebilir. Nafaka yükümlüsünün kusuru aranmaz.”

şeklinde düzenlenmiştir.

Aynı Kanun’un “Tazminat ve nafakanın ödenmesi” başlıklı 176. maddesi ise; “Maddi tazminat ve yoksulluk nafakasının toptan veya durumun gereklerine göre irat biçiminde ödenmesine karar verilebilir.

Manevi tazminatın irat biçiminde ödenmesine karar verilemez.

İrat biçiminde ödenmesine karar verilen maddi tazminat veya nafaka, alacaklı tarafın yeniden evlenmesi ya da taraflardan birinin ölümü hâlinde kendiliğinden kalkar; alacaklı tarafın evlenme olmaksızın fiilen evliymiş gibi yaşaması,

yoksulluğunun ortadan kalkması ya da haysiyetsiz hayat sürmesi hâlinde mahkeme kararıyla kaldırılır.

Tarafların mali durumlarının değişmesi veya hakkaniyetin gerektirdiği hâllerde iradın artırılması veya azaltılmasına karar verilebilir.

Hâkim, istem hâlinde, irat biçiminde ödenmesine karar verilen maddi tazminat veya nafakanın gelecek yıllarda tarafların sosyal ve ekonomik durumlarına göre ne miktarda ödeneceğini karara bağlayabilir.”

hükmünü içermektedir.

TMK’nın 175. maddesinde geçen “yoksulluğa düşecek” kavramından ne anlaşılması gerektiği konusunda yasal bir tanımlama olmaması karşısında bu husus yargısal uygulamada kurallara bağlanmıştır. Nitekim, Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 07.10.1998 tarihli ve 1998/2-656 E., 688 K.; 16.05.2007 tarihli ve 2007/2-275 E., 275 K.; 11.03.2009 tarihli ve 2009/2-73, 2009/118 K. sayılı kararlarında; “yeme, giyinme, barınma, sağlık, ulaşım, kültür, eğitim” gibi bireyin maddi varlığını geliştirmek için zorunlu ve gerekli görülen harcamaları karşılayacak düzeyde geliri olmayanların “yoksul” kabul edilmesi gerektiği benimsenmiştir.

Bunun yanında, yoksulluk nafakası istenebilmesi için istemde bulunan tarafın boşanma yüzünden yoksulluğa düşme tehlikesiyle karşılaşmış bulunması şarttır. Başka bir ifadeyle, geçimini kendi mali kaynakları ve çalışma gücüyle sağlama imkânından yoksun olan taraf diğer koşulları da varsa yoksulluk nafakası talep edebilecektir.

Öte yandan, yoksulluğun ortadan kalkması hâlinde mahkemece nafakanın kaldırılmasına karar verilebileceği gibi, tarafların mali durumlarının değişmesi veya hakkaniyetin gerektirdiği hâllerde iradın artırılması veya azaltılmasına da karar verilebilir. Diğer bir anlatımla iradın arttırılması veya azaltılması için tarafların mali durumlarının değişmesi veya hakkaniyetin bunu gerektirmesi aranmaktadır.

Yargıtayın yerleşik kararlarında “asgari ücret seviyesinde gelire sahip olunması” yoksulluk nafakasının bağlanmasını olanaksız kılan bir olgu olarak kabul edilmemektedir (Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 26.12.2001 tarihli ve 2001/2-1158 E., 1185 K.; 01.08.2002 tarihli ve 2002/2-397 E., 339 K.; 28.02.2007 tarihli ve 2007/3-84 E., 95 K.; 16.05.2007 tarihli ve 2007/2-275E., 275 K.; 11.03.2009 tarihli ve 2009/2-73 E., 2009/118 K.; 13.05.2009 tarihli ve 2009/3-165 E., 2009/186 K.; 04.05.2011 tarihli ve 2011/2-155 E., 2011/278 K. sayılı kararları).

Hatta, asgari ücretin biraz üzerinde gelire sahip olunması dahi yoksulluk nafakasının bağlanmasını imkânsız kılmaz.

Ne var ki, asgari ücret seviyesinde veya biraz üzerinde gelir elde edilmesi yoksulluk nafakası bağlanmasına engel değilse de bu durumun nafaka miktarının tespitinde esas alınacağı da unutulmamalıdır.

Yoksulluk durumu günün ekonomik koşulları ile birlikte, tarafların sosyal ve ekonomik durumları ve yaşam tarzları değerlendirilerek takdir edilmelidir.

Somut uyuşmazlığa gelince; boşanma davası sırasında yapılan tarafların sosyal ve ekonomik durumlarına ilişkin belgeler incelendiğinde; davacı-karşı davalı kadının, hâlen çalışmadığı, bilinen aylık gelirin olmadığı, oturduğu evin babasına ait olup kira ödemediği, bakmakla sorumlu olduğu kimsesinin bulunmadığı, lise mezunu olup 24 yaşında olduğu, eşinden ayrı olup çocuksuz olduğu; davalı-karşı davacı erkeğin, işsiz olduğu, herhangi bir gelirin olmadığı, geçimini babasının sağladığı, babasına ait evde ikamet ettiği, kira ödemediği, bakmakla yükümlü olduğu herhangi bir kişi olmadığı, 34 yaşında olup lise mezunu olduğu tespit edilmiş, boşanma davasında yapılan yargılama sonucunda davalı kadın lehine 250,00TL yoksulluk nafakasına hükmedilmiştir.

Eldeki dosya yargılaması sırasında tarafların yapılan sosyal ve ekonomik durumlarına ilişkin belgeler incelendiğinde; davalı kadının anaokulunda öğretmen olduğu, bu işten aylık gelirin 770,00TL yani asgari ücret olduğu, başkaca geliri olarak boşandığı eşinden aldığı aylık 250,00TL nafaka parası olduğu; davacı erkeğin ayakkabı imalat işleri yaptığı ve iş buldukça çalıştığı, sabit bir gelirin olmadığı anlaşılmaktadır.

Her iki dosyada da tarafların mali ve sosyal durumlarına ilişkin araştırmalar sonucunda **davacı kocanın durumunda bir değişiklik bulunmamakla birlikte nafaka alacaklısı davalı kadının boşanma davasından sonra işe girip asgari ücret düzeyinde gelire sahip olduğu** anlaşılmaktadır.

Davacı, eldeki davada kendisinin bir geliri olmadığını ancak davalı kadının işe girdiğini, nafakanın kaldırılması sebeplerinden birinin de yoksulluğun ortadan kalkması olduğunu, hükmedilen nafaka miktarı ile davalının çalışarak elde ettiği ücret miktarı toplamının davalıyı yoksulluktan kurtaracak düzeyde olduğunu belirterek nafakanın kaldırılmasına karar verilmesini istemiştir.

Gerçekten de nafaka takdirinde taraflar arasında sağlanan dengenin dava tarihi itibarıyla önemli ölçüde bozulduğu görülmektedir. Özel Daire bozma kararının gerekçesi asgari ücretle çalışmanın yoksulluğu ortadan kaldırmadığı dolayısıyla davalının yoksulluğu ortadan kalkmadığından nafakada bir miktar indirimle gidilmesi gerektiği yönündedir. **Elbette az yukarda yer verilen Hukuk Genel Kurulu kararlarıyla da istikrarlı bir şekilde vurgulandığı gibi, günümüzün ekonomik ve sosyal koşullarında asgari ücretle bir işte çalışmanın yoksulluğu ortadan kaldıracığını söylemek mümkün olmadığından nafaka alacaklısı davalının yoksulluğunun ortadan kalkmadığının kabulü gerekecektir.**

Hemen belirtilmelidir ki, irat biçiminde ödenmesine karar verilen nafakanın hangi hâllerde kaldırılacağı TMK'nın 176. maddesinin 3. fıkrasında sayılmıştır. Buna göre; alacaklı tarafın evlenme olmaksızın fiilen evliymiş gibi yaşaması, yoksulluğunun ortadan kalkması ya da haysiyetsiz hayat sürmesi hâllerinde nafaka, mahkeme kararıyla kaldırılabilir. Bu durumda, asgari ücret seviyesinde bir gelire sahip olan nafaka alacaklısı davalının yoksulluğunun ortadan kalkmadığı kabul edildiğinden TMK'nın 176/3. maddesi uyarınca nafakanın kaldırılması olanağının bulunmadığı açıktır.

Bu nedenle olayımızda **nafaka yükümlüsü davacının mali gücünün önemli ölçüde eksilmiş olması hâli irdelenecek ve mevcut yasal düzenleme karşısında nafaka ödeyecek mali güce sahip olmamanın nafakanın kaldırılmasını olanaklı kılıp kılmayacağı** hususu tartışılacaktır.

Hukuk Genel Kurulunda yapılan görüşmeler sırasında **azınlıkta kalan Kurul üyelerince**, TMK'nın 176. maddesinde maddi tazminat ve yoksulluk nafakasının ödenme biçiminin düzenlendiği, 176. maddenin 3. fıkrasında mahkeme kararıyla kaldırılacağı hükme bağlanan tazminat veya nafakanın hangi koşullarda kendiliğinden kalkacağı veya mahkeme kararıyla kaldırılacağının **tahdidi olarak sayıldığı, 176. maddenin 4. fıkrasında ise mali durum değişikliğinin ancak arttırma ve indirme sebebi olarak düzenlendiği, nafakanın kaldırılması hâllerinin tahdidi olarak sayılıp, çerçevenin çizildiği bir noktada yasa koyucu gibi hareket serbestisinin söz konusu olamayacağı, dolayısıyla nafaka borçlusunun mali gücüne ilişkin değişikliklerde nafakanın kaldırılmasına yasanın imkân vermediği savunulmuştur.**

O zaman burada Medeni Hukukun uygulanması, Kanunun sözüyle ve özüyle değiştiği bütün konularda uygulanacağını düzenleyen TMK'nın 1. maddesi ele alınmalıdır.

Bilindiği üzere, kanunların uygulanması ifadesiyle kastedilen husus, genel ve soyut hukuk kurallarının, somut ve özel olaylara uygulanmasıdır. Bunun nasıl gerçekleşeceği TMK. m.1'de "Kanun sözüyle ve özüyle değiştiği bütün konularda uygulanır." ifadesiyle açıklanmıştır. Hükmün birinci fıkrası, yasallık ilkesi içinde kanunun nüfuz ettiği alanı açıklamakta iken ikinci fıkrası ise birinci fıkrayla bağlantılı olarak keyfilik yasağını düzenlemektedir. Ayrıca TMK m.1'in uygulama alanının sadece Türk Medeni Kanunu değil, tüm özel hukuk alanı olduğunu ve dahi kıyasen tüm kamu hukuku alanında da uygulama alanı bulunduğunu söylemek gerekir.

Kanun hükmünün metni, sözü ve özüyle (ruhuyla) uygulanır. Kanunun özüyle uygulanması yorumlanması ile mümkündür. Kanunun sözü ile özü arasındaki ilişki birbirlerine zıt olmamalı birbirinden ayrılmaz bir bütünlük teşkil etmelidir. Hemen belirtilmelidir ki sözüyle ve özüyle uygulamada bir öncelik sonralık ilişkisi söz konusu değildir, hâkim her iki unsuru yani Kanunu hem özü hem de sözüyle birlikte olaya uygulayacak, sözü ile olaya uygun olan bir hükmün özüyle de olaya uygun olup olmadığını araştıracaktır. Öyleyse bir hüküm, ancak özü ile sözü uyum sağladığı durumlarda uygulanabilir niteliktedir (Antalya, G. /Topuz, M.: Medeni Hukuk, İstanbul 2018, s. 280, 281).

Kanunun sözü (lafzı), herhangi bir yoruma gidilmeksizin kanun hükmünün metninden çıkan anlamı ifade eder. Kanunun sözüyle uygulanması, dil elemanları ve araçlarından hareketle kanun metnini anlamlandırmaktan ibarettir. Kanunun sadece sözüyle uygulanması için o kanun hükmünün yoruma ihtiyaç duyulmayacak açıklıkta olması gerekir.

Diğer taraftan Kanunun sözünden çıkan anlam ile özünün uyuşmadığı durumlar olabileceği gibi kanun maddelerinin sadece sözüyle uygulanması çoğu zaman yeterli gelmeyebilir. Nitekim kanunun lâfzı her zaman somut olaya uygulanabilecek açıklıkta ve netlikte değildir. Bu tür durumlarda kanunun sözüne değil kanun koyucunun amacına aykırı hareket etmemek koşuluyla kanunun özünün ortaya çıkarılması gerekir. Kanunun özünü ortaya çıkaracak faaliyet ise onun yorumlanmasıdır, yorumlama ise objektif olmalı, kanun metninin sözünü dışlamamalı, kanun metnine bağlı olarak yapılmalıdır (Antalya/ Topuz, s. 283).

Hâkimin hem söz hem de öze göre kanunu uygulaması gerektiği 04.02.1959 tarihli ve 1957/14 E. 1959/6 K. sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararında, "...Kanun hükümlerinin, sadece kanunun lâfzına göre değil, fakat hem lâfzına hem de ruhuna göre tefsir edilmesi ve kanunun yalnız lâfzına dayanılarak hükümlerin konuluş maksatlarına aykırı neticelere varılmasına meydan bırakılmaması, bugünkü hukuk ilminin ve tatbikatının ana kaidelerindendir..." ifadeleriyle açıklanmışken, kanunun sözünden çıkan anlama göre uygulanmasının kanunun amacına aykırılık teşkil edeceği durumlarda ise ruhundan çıkan manaya göre hüküm verilmesi gerektiği ise 27.03.1957 tarihli ve 1957/1 E., 1957/3 K. sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararında, "... Kanun hükmünün manasını tayin etmekte ilk esas, metnin meydana geldiği sözlerden çıkan manadır ve ancak bu şekilde metne verilmesi gereken mana, hükmün kanuna konulmasıyla güdülen gayeye aykırı neticeler doğuracak olduğu takdirde, lâfızdan çıkan mana yerine, kanunun ruhundan çıkan manaya göre hüküm verilmesi gerekir ki, bu durum, Medeni Kanunun birinci maddesinde kabul edilen kanunun lafziyle ve ruhiyle temas ettiği bütün meselelere tatbik olunacağı kaidesinin neticelerindendir..." şeklinde açıklanmıştır.

Bir hukuk kuralının hangi amaçla konulduğunu belirlemek, başka bir ifadeyle anlamını ortaya çıkarmak için yapılan düşünsel faaliyete yorum denir. Hukuk kuralı açık ve anlaşılır nitelikte değil, belirsiz ve çelişkili durumlara mahal veriyorsa kanunun özü ortaya çıkarılmalıdır. Bu da kanun hükmünün yorumlanması ile mümkündür. Bu kapsamda birçok yorum metodu bulunmaktadır ancak kanunun özünü ortaya çıkarmakla yükümlü olan hâkim tek bir yorum metoduna başvurmak yerine bütün yorum metotları ve araçlarından faydalanmalı hangi metot kanunun özünü daha iyi ortaya koyuyorsa onu tercih etmelidir. Yorum yapılırken öncelikle korunmak istenen menfaat dengesi tespit edilmeli ve kanunun tümüne hâkim temel ilke ve kurallar dikkate alınmalıdır.

Hemen burada Roma Hukukundan beri kabul edilen ve kanunların amaçlarına uygun yorumlanması ilkesinden hareket eden "**amaca dayalı yorum**" metodundan bahsedilmelidir. Günümüzde hâkim olan, Yargıtay ve İsviçre Federal Mahkemesince benimsenen bu metot ile "kanun hükmü" düzenlenen menfaatin değerlendirilmesine göre yorumlanır. Bu yorum metodunda kuralın konulduğu zamandaki amaç esas alınmaz, uygulandığı andaki ihtiyaçlara nasıl cevap vereceği araştırılır ve tespit edilir. Yorumlamada kanuna, toplumun zamanla birlikte değişen ihtiyaçlarını karşılamaya yarayacak bir anlam verilmeye çalışılır başka bir anlatımla kanunun amacı günümüzün ihtiyaçları ve somut olayın özellikleri

değerlendirilerek tespit edilir, hükmün amacı ile korunması gereken menfaat birlikte değerlendirilerek yorum yapılır (Antalya/ Topuz, s. 292).

Yoksulluk nafakasının hangi koşullarda istenebileceği TMK'nın 175.maddesinde düzenlenmiştir. Bu düzenleme gereğince yoksulluk nafakasına hükmedilebilmesi için, boşanmaya karar verilmiş olması, nafaka talep eden eşin boşanma yüzünden yoksulluğa düşmüş ya da düşecek olması ve diğer eşe nazaran daha az kusurlu veya eşit kusurlu bulunması ya da boşanmaya neden olan olaylarda tamamen kusursuz olması gerekir. Yoksulluğa düşmüş ya da düşecek olan taraf geçimi için diğer taraftan ancak "mali gücü oranında" nafaka isteyebilir. Nafaka yükümlüsünün ise kusuru aranmaz.

Görüldüğü üzere, yoksulluk nafakasına hükmedilme koşullarını düzenleyen kanun koyucu diğer taraftan "**mali gücü oranında**" nafaka istenebileceği ifadesiyle, nafaka yükümlüsünün mali gücünün bulunmasını da bir koşul olarak öngörmüştür.

Kanun ilk olarak hükümde geçen kelimelerin sözüyle, sonra korunması gereken menfaate ilişkin değerlendirme ile ve amacına uygun olarak ruhuyla uygulanacaktır.

Kanun metnindeki "mali gücü oranında" ifadesi ile borçlunun ekonomik gücünün varlığına işaret edilmiştir. Bu durumda kanunun sözünden çıkan manadan, **borçlunun mali gücünün bulunmaması durumunda nafakanın kaldırılmasına da hükmedilebilecektir. Yine buradan nafakanın kaldırılması, arttırılması ya da azaltılmasını hâllerine yer veren TMK'nın 176/3. ve 4. maddelerindeki sıralamaların, TMK'nın 175. maddesinde belirtilen ödeme gücü bulunanlar yönünden geçerli olduğu sonucuna varılmaktadır.**

Diğer taraftan, yoksulluk nafakasının özünde ise, sosyal dayanışma ve ahlaki değerler yer almaktadır.

Madde metninden de anlaşıldığı üzere yoksulluk nafakası isteminde bulunan tarafın kusurunun daha ağır olmaması gerekmektedir. Ancak yoksulluk nafakası, boşanmadan sonra yoksulluğa düşecek olan tarafı koruma amacına yönelik olduğu içindir ki, boşanmış olan yoksul tarafa verilecek olan yoksulluk nafakası, **hiçbir surette diğer tarafa yükletilen bir ceza veya tazminat niteliğinde olmayacaktır.** Şayet böyle olsaydı, sadece boşanmada kusuru olan eşten istenebilmesi gerekirdi. Oysaki, maddede açıkça belirtildiği gibi, kusursuz eş dahi yoksulluk nafakası ödemekle yükümlüdür. Yoksulluk nafakası, bir bakıma evlilik

birliği devam ettiği sürece söz konusu olan karşılıklı bakım ve geçindirme ödevinin devam ettirilmesi anlamını taşımaktadır (Akıntürk, T./Ateş, D.: Aile Hukuku, C. 2, İstanbul 2019, s. 302).

Polatlı 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin (Aile Mahkemesi sıfatıyla) Anayasa Mahkemesine yaptığı iptal başvurusunda “4721 sayılı Türk Medenî Kanunu’nun 176. maddesinin üçüncü fıkrasının, nafaka alacaklısının yoksulluğunun ortadan kalkması halinde nafakanın kaldırılmasını düzenlemesine rağmen, tarafların mali durumlarının değişmesi hâlinde nafakanın artırılması ya da azaltılmasını düzenleyen aynı maddenin itiraz konusu dördüncü fıkrasının, nafaka borçlusunun ekonomik durumunun olumsuz yönde değişmesi halinde, nafakanın tamamen kaldırılmasına olanak tanımadığı gerekçesiyle Anayasa’nın 2. maddesine aykırı olduğunu” ileri sürerek 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 175/1 ve 176/4. maddelerinin iptalini istediği başvuru sonucunda **Anayasa Mahkemesi 25.06.2009 tarihli ve 2005/ 56 E., 2009/94 K. sayılı kararı ile;**

“...Evlilik birliğinde eşler arasında geçerli olan dayanışma ve yardımlaşma yükümlülüğünün, evlilik birliğinin sona ermesinden sonra da kısmen devamı niteliğinde olan yoksulluk nafakasının özünde, sosyal ve ahlaki düşünceler yer almaktadır. Nafaka talep edilen eşin kusursuz da olsa nafaka ödemekle yükümlü kılınması, yoksulluk nafakasının tazminat ya da cezadan farklı bir nitelik taşıdığını göstermektedir. Yoksulluk nafakasının amacı hiçbir zaman nafaka alacaklısını zenginleştirmek değildir. Yoksulluk nafakasıyla, boşanma sonucunda yoksulluk içine düşen eşin asgari yaşam gereksinimlerinin karşılanması düşünölmüştür. **Yoksulluk nafakasına hükmedilebilmesi için nafaka talep eden eşin boşanma nedeniyle yoksulluğa düşecek olmasının yanı sıra, nafaka talep edilen eşin de nafaka ödeyebilecek ekonomik gücünün bulunması, diğer bir ifadeyle kendi kusurundan kaynaklanmamak koşuluyla yoksul olmaması gerekmektedir.** Bu açıdan bakıldığında, yoksulluk nafakasının sosyal ve ahlaki düşüncelere dayanması özelliği, sadece nafaka talep eden tarafa nafaka verilmesinde değil, aynı zamanda nafaka talep edilen tarafın nafaka ödeyebilecek ekonomik gücünün bulunması koşulunda da kendisini göstermektedir. Bu nedenle, **nafaka borçlusunun kendi kusuru bulunmaksızın yoksulluğa düşmesi halinde, hâkim Yasa metninde açıkça belirtilmese dahi 4721 sayılı TMK’nın 1. maddesine göre yoksulluk nafakasının koşulları ve kabul ediliş amacını göz önünde bulundurarak, nafakanın 4721 sayılı TMK’nın 176. maddesinin dördüncü fıkrası gereğince tamamen kaldırılmasına da karar**

verebilecektir...” gerekçesiyle Anayasanın 2. maddesine aykırı görmediği iptal isteminin reddine karar vermiştir.

Öte yandan, Anayasa’nın 17. maddesine göre herkesin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı vardır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 8. maddesi uyarınca da özel yaşama saygı kapsamında kişinin fiziksel ve zihinsel bütünlük ve bireyin kendisini gerçekleştirme ve kendisine ilişkin kararlar alabilme hakkı bulunmaktadır. Bireyin ödeyeceği nafaka maddi ve manevi varlığını ortadan kaldırmamalıdır (Anayasa Mahkemesi, İbrahim Acar Başvurusu, Başvuru No: 2016/3140, Karar tarihi: 07.11.2019).

Gerçekten de TMK’nın 1. maddesi hâkime önüne gelen uyuşmazlığı adil bir şekilde çözmesi için oldukça önemli bir hareket serbestisi tanımaktadır. Hâkim önündeki sorunu kanun hükmünün sözüyle tam olarak çözemiyorsa, o zaman kanunun özüne yani konuluş amacına giderek karar verecektir. Yoksulluk nafakasını düzenleyen TMK’nın 175. maddesinin sözünde de özünde de nafaka borçlusunun mali gücünün varlığı yatmaktadır. Bu nedenle sadece tazminat ve nafakanın ödenme biçimini düzenleyen TMK’nın 176. maddesi değerlendirilerek sonuca ulaşmak kanunun sözünden ve özünden çıkan anlamla bağdaşmamaktadır.

Davacı tarafından daha önce İzmir 3. Aile Mahkemesinin 20.03.2013 tarihli ve 2012/733 E., 2013/256 K. sayılı kararı ile, davacı aleyhine İzmir 12. Aile Mahkemesinin 2010/1097 E., 2011/999 K. sayılı dosyasında karar verilen yoksulluk nafakasının 28.11.2012 tarihinde kesinleştiği ve böylelikle dava tarihi itibarıyla kesinleşmiş olan bir yoksulluk nafakası ve dolayısıyla davanın konusunun bulunmadığı anlaşıldığından davanın esası hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verildiği ve bu kararın kesinleşmesinden kısa bir süre sonra eldeki davanın açıldığı görülmüştür.

Dinlenen davacı tanığı ... davacının boşandığından beri çalışmadığını, pepelediğini, boşanmayı sorun edip çalışmadığını, hiçbir geliri, malı ve mülkü bulunmadığını, davalı kadının ise anaokulunda öğretmen olarak çalıştığını; aynı zamanda davacı erkeğin kardeşi olan tanık ... ise kardeşinin bunalıma girip çalışmadığını, asıl mesleği olan ayakkabı imalatı işini yapamadığını, iki yıldır işsiz olduğunu, ailenin yardımıyla geçindiğini, mahkemece bağlanan yoksulluk nafakasını bizzat kendisinin ödediğini, kardeşi davacının ödeyecek durumda olmadığını, davalı kadının ise anaokulunda öğretmen olarak çalıştığını beyan etmişlerdir.

Dinlenen davalı tanığı Gonca Özbağ davacının ayakkabı imalat sanayinde işçi olarak çalıştığını bildiğini, aldığı ücreti ise bilmediğini, başkaca malı mülkü bulunmadığını, davalı kadının ise anaokulunda öğretmen olarak 1 yıldır çalıştığını, asgari ücret düzeyinde bir geliri olduğunu, bildiği kadarıyla davalı kadının geliri ve işinin davacı erkeğe göre daha düzenli, garantili ve daha fazla gelir sağlayan bir iş olduğunu, davacının düzenli çalışmaması nedeniyle nafakaları da düzenli ödemediğini davalı kadının anlatımlarından bildiğini; aynı zamanda davalı kadının kardeşi olan ... ise kardeşi davalı kadının anaokulunda öğretmen olarak çalıştığını, asgari ücret düzeyinde maaş aldığını, başkaca geliri olmadığını, buna karşılık davacı erkeğin düzenli çalışmadığını, ayakkabı imalat işçisi olarak çalıştığında aldığı parayı bilemediğini, kardeşi ile evliliklerinin de davacı erkeğin düzenli bir işi ve geliri olmamasından dolayı bozulduğunu beyan etmiştir.

Eldeki davada tanık beyanları ve tarafların sosyal ve ekonomik durumları dikkate alındığında davalı kadının asgari ücret aldığı, bir işe girip elde ettiği gelirin kendisini yoksulluktan kurtaracak düzeyde olmamakla birlikte, davacının nafaka ödeyebilecek ekonomik gücünün bulunmadığı, boşanma nedeniyle bunalıma girip çalışmamasının davacı erkeğin kusurundan kaynaklanmadığı, tanık beyanına göre davacı erkeğin geliri bulunmadığından nafakanın ailesi tarafından ödendiği anlaşılmaktadır. Yargıtay 1. Hukuk Dairesi'nin 31.12.1976 tarihli ve 1976/9370 E.-13138 K. sayılı kararında da belirtildiği gibi **hâkim, insana, tabiata, gerçeğe, olağana sırt çevirmeden ve katı kalıplar içinde sıkışıp kalmadan uyumsuzlığa insan kokusu taşıyan bir çözüm getirmek zorunluluğundadır. Tarafların eldeki davada tespit edilen mali durumlarından davacının çalışmadığı, geçiminin ailesi tarafından karşılandığı, davalının ise sigortalı bir işte çalıştığı ve asgari ücret seviyesinde gelirin bulunduğunu görülmektedir. Bu durumda da, nafakanın kaldırılması hakkaniyete, yoksulluk nafakasının temelinde yatan sosyal ve ahlaki fikre uygun düşecektir.**

O hâlde, dava tarihinden itibaren asgari ücret düzeyinde düzenli işi ve geliri bulunan davalıya bağlanan yoksulluk nafakasının azaltılarak dahi olsa devamına karar verilmesinin, davacıyı yoksulluğa düşürüp gerçek anlamda mağduriyetine neden olacağı gerekçesiyle yoksulluk nafakasının kaldırılmasına hükmeden yerel mahkeme direnme kararında bir isabetsizlik bulunmamaktadır

Hukuk Genel Kurulunda yapılan görüşmeler sırasında, ***yoksulluk nafakasına hükmedilen boşanma davasında kocanın işsiz olduğu, geliri bulunmadığına***

dair kolluk araştırmasına göre de yoksulluk nafakasına hükmedildiği, bu davada ayakkabı imalatı işinde iş buldukça çalıştığı tespit edilen davacının yoksulluk nafakası yükümlülüğünün kaldırılmasının kesinleşmiş hükme ve hakkaniyete aykırı olacağı, ayrıca Anayasa Mahkemesi kararında kusuru olmaksızın yoksulluğa düşme hâinden söz edildiği, boşanma davasından sonra boşanmadan etkilendiği ve pepelemeyi kendine sorun ederek çalışmadığı belirtilen davacı erkeğin kendini tedavi ettirmeyerek ihtiyariyle çalışmaması, istedikçe çalışması da kendi kusuruyla yoksulluğu doğurduğu, davacının elinde olmayan tedavisi mümkün bulunmayan nedenlerle çalışamaz olduğuna dair bir raporun da dosyaya sunulmadığı, asgari ücretin yoksulluğu ortadan kaldırmadığı ilke olarak kabul edildiğinden, davalı kadının asgari ücretle çalışsa bile yoksulluğun ortadan kalkmayacağı, sadece nafaka miktarının tayininde rol oynayacağı gözetilerek yoksulluk nafakasının kaldırılması yerine indirilmesi; davalı kadının yargılama sırasında evlendiği görülmekle yoksulluk nafakasının davalının evlenme tarihi olan 02.08.2014'e kadar indirilmesi gerektiği görüşleri ileri sürülmüş ise de, bu görüşler Kurul çoğunluğu tarafından benimsenmemiştir.

Hâl böyle olunca direnme kararının açıklanan nedenlerle onanmasına karar verilmesi gerekmiştir.

Sonuç

Yukarıda açıklanan nedenlerle davalı vekilinin temyiz itirazlarının reddi ile direnme kararının ONANMASINA, gerekli temyiz ilam harcı peşin alındığından başkaca harç alınmasına yer olmadığına, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun geçici 3. maddesine göre uygulanmakta olan 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 440-III/1. maddesi uyarınca karar düzeltme yolu kapalı olmak üzere 14.11.2019 tarihinde yapılan ikinci görüşmede oy çokluğu ile kesin olarak karar verildi.

KARŞI OY YAZILARI

I.

Davacı vekili, İzmir 12. Aile Mahkemesinin 2010/1097 E., 2011/999 sayılı kararı ile boşanmalarına, davalı yararına dava tarihinden itibaren aylık 250,00TL tedbir

nafakasına ve kararın kesinleşmesinden itibaren de yoksulluk nafakası olarak devamına karar verildiğini, davalının 2011 yılından bu yana sigortalı olarak anaokulunda çalışmaya başladığını, davalının yoksulluğunun ortadan kalktığını, kendisinin ise hiçbir gelirin bulunmadığını ileri sürerek, yoksulluk nafakasının kaldırılmasını talep ve dava etmiştir.

Davalı, boşanma kararının 28.11.2012 tarihinde kesinleşmesinden altı ay sonra bu davanın açıldığını, bozma kararının kesinleşmesinden sonra değişen herhangi bir durumun olmadığını, davanın kötü niyetli olduğunu bildirerek, davanın reddini istemiştir.

Mahkemece TMK 176/3. maddesinde yazılı şartın gerçekleştiği gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmiş, hükmün davalı tarafından temyizi üzerine karar Yargıtay 3. Hukuk Dairesince 24.06.2014 gün 2014/3080 E., 2014/10290 sayılı kararı ile bozulmuş, mahkemece direnme kararı verilmiştir.

TMK 176. maddesine göre; “İrat biçiminde ödenmesine karar verilen maddi tazminat veya nafaka, alacaklı tarafın yeniden evlenmesi ya da taraflardan birinin ölümü hâlinde kendiliğinden kalkar; davalı tarafın evlenme olmaksızın fiilen evliymiş gibi yaşaması yoksulluğun ortadan kalkması ya da haysiyetsiz hayat sürmesi hâlinde mahkeme kararıyla kaldırılır.”.

TMK 176/4. maddesine göre; yoksulluğun ortadan kalkması hâlinde mahkemece nafakanın kaldırılabilceği gibi, tarafların mali durumlarının değişmesi veya hakkaniyetin gerektirdiği hâllerde iraden arttırılması veya azaltılmasına da karar verilebilir.

Yoksulluğun hukuksal kavramı, anılan yasa maddesinde tanımlanmamıştır. Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama, maddi ve manevi varlığını geliştirme hakkına sahiptir (Anayasa 17/1, 55 md.).

Şu hâlde, bu temel hakkın tabii sonucu yeme, giyinme, barınma, sağlık, ulaşım, kültür gibi bireyin maddi varlığını geliştirmek için zorunlu ve gerekli görülen harcamaları karşılayacak düzeyde geliri olmayanlar yoksul kabul edilmiştir (HGK 1982/2-656 E., 1988/688 K.).

Hukuk Genel Kurulunun yerleşik kararlarında “Asgari ücret seviyesinde gelire sahip olunması” yoksulluk nafakası bağlanmasını olanaksız kılan bir olgu olarak kabul edilmemiştir (HGK 07.10.1988 gün 1988/2-656 E., 1998/688 K., 26.12.2001 gün 2001/2-1158 E.-1185 K. ve 01.05.2002 gün 2002/2-397 E.-339 K.).

Yoksulluk nafakasının dayandığı temel düşünce, esas itibariyle boşanan taraflardan birisinin boşanma sonucunda düşmüş olduğu yoksulluk hâlinin sosyal dayanışma, fikri ve ahlâksal değerler gereğince nispeten giderilmeye çalışılmasıdır.

Somut olayda davalı kadının çalıştığı anaokuluna pankart asması nedeniyle iş akdi feshedilmiştir. Bu nedenle kadının talebiyle boşanma kararı ile davalıya kararın kesinleşmesine kadar 250,00TL tedbir, kararın kesinleşmesinden itibaren de nafakanın yoksulluk nafakası olarak devamına karar verilmiş, karar davacı koca tarafından boşanma ve hükmedilen tazminat miktarı yönünden temyiz edilmiş, karar Yargıtay 2. Hukuk Dairesince onanarak 28.11.2012 tarihinde kesinleşmiştir.

Boşanma davası sırasındaki kolluk araştırmasına göre davacı işsiz olup, çalışmamaktadır. Bu davadaki kolluk araştırmasında ise ayakkabı imalathanesinde çalıştığı bildirilmiştir. Dinlenen tanıklarda davacının ayakkabı imalatçısı olduğunu, boşanmayı sorun edip bunalıma girip çalışmadığını açıklamışlardır.

Davalı ise mahkeme kararı ile hükmedilen yoksulluk nafakası ile geçinmesi günümüz koşullarında mümkün görülmediğinden anaokulunda asgari ücretle çalışmaya başlamıştır. Davalının nafaka dışında bir mal varlığı bulunmadığı gibi, daha sonra girdiği işte aldığı asgari ücret ise, günümüz ekonomik koşulları ve paranın alım gücü değerlendirildiğinde onu yoksulluktan kurtarmaz. Kaldı ki davalının elde ettiği iş ve gelir her an için sona erebilecek nitelikte olup, sabit ve güvenceli değildir. Yoksulluk nafakasının kaldırılabilmesi için, nafaka alacaklısının çalışmakta olduğu işin sabit ve güvenceli olması gerekir. Her an için sona erebilecek nitelikte ise sabit ve güvenceli değildir. Her ne kadar tanıklar davacı kocanın çalışmadığını bildirmişlerse de; ayakkabı imalatçısı olması ve yaşı dikkate alındığında çalışmasına engel bir durumun kalıcı ve sürekli olduğu da kanıtlanmış değildir.

Bu nedenle toplanan delillere göre, davalının asgari ücretle iş bulduğu ve davacının da ayakkabı imalatçısı olup, çalışmasına engel bir durumun kalıcı ve sürekli olduğu da kanıtlanamadığı anlaşılmakla, yerleşmiş Yargıtay uygulamasına göre asgari ücretin yoksulluğu ortadan kaldırmadığı ilke olarak kabul edildiğinden, davalı asgari ücretle çalışsa bile yoksulluğun ortadan kalkmayacağı, sadece nafakanın miktarının tayininde rol oynayacağı gözetilerek, yoksulluk nafakasının kaldırılması yerine indirilmesi gerekir.

Yerel mahkemenin direnme kararı anılan nedenlerle bozulması uygun olduğundan sayın çoğunluğun direnme kararının onanması gerekçesine katılmamıştır.

II.

Dava, yoksulluk nafakasının kaldırılması talebine ilişkindir. Özel Daire ile yerel mahkeme arasındaki uyuşmazlık, asgari ücret seviyesinde maaş alan davalının yoksulluğunun ortadan kalkıp kalkmadığı, tarafların ekonomik ve sosyal durumuna göre, yoksulluk nafakasının kaldırılmasına mı indirilmesine mi karar verileceği noktasındadır.

Taraflar İzmir 12. Aile Mahkemesinin 2010/1097 E. 2011/999 K. sayılı kararı ile eşit kusurları bulunduğu ve evlilik birliğinin temelinden sarsıldığı gerekçeleriyle boşanmışlar, karar da 250TL aylık tedbir nafakasının hükmün kesinleşmesinden itibaren yoksulluk nafakası olarak devamına karar verilmiş, karar Yargıtay 2. Hukuk Dairesince onanmış ve 28.11.2012 tarihinde karar düzeltme istemlerinin reddi ile kesinleşmiştir. Henüz kesinleşmeden davacı tarafından yoksulluk nafakasının kaldırılması istemiyle 24.09.2012 de açılan davada İzmir 3. Aile Mahkemesinin 20.03.2013 tarihli 2012/733 E. 2013/256 K. sayılı kararı ile dava tarihinde yoksulluk nafakası kararı kesinleşmemiş olduğundan karar verilmesine yer olmadığına karar verilmiş, 23.05.2013 tarihinde kesinleşen bu karardan kısa süre sonra 28.05.2013 tarihinde eldeki dava açılmıştır. Boşanma davasında tarafların sosyal ekonomik durum araştırmasında davalı kadının çalışmadığı, geliri olmadığı, kira ödemediği davacı erkeğin işsiz olduğu, herhangi bir gelirin olmadığı, kira ödemediği tespit edilmiş, bu dosyada davalının anaokulunda öğretmen olduğu, 770TL asgari ücret aldığı, kira ödemediği, davacının ayakkabı imalatı işi yaptığı, iş buldukça çalıştığı, sabit geliri olmadığı, kira ödemediği, davacının SGK kaydı olmadığı, davalının sigortalı çalıştığı tespit edilmiştir. Dinlenen taraf tanıklarının beyanlarından, davacının ayakkabı imalatçısı olup, boşandıktan sonra bunalıma girdiği, pepelediği, bunu sorun yapıp çalışmadığı, araştırma cevabıyla birlikte değerlendirildiğinde ara ara çalıştığı anlaşılmaktadır. TMK 176. maddesinde yoksulluk nafakasının kaldırılması ve indirilmesi nedenleri düzenlenmiştir. Maddenin 3. fıkrasında, nafaka alacaklısının yoksulluğunun ortadan kalkması da yoksulluk nafakasının kaldırılması nedeni olarak gösterilmiştir. Somut davada, davalının asgari ücretli işde sigortalı çalışıyor olması yoksulluk durumunu ortadan kaldırmamıştır. Bu şekilde çalışmanın yoksulluktan kurtarmadığı Yargıtay daire

içtihatları ve HGK içtihatlarıyla benimsenmiştir. TMK 176/4. maddesinde, tarafların mali durumlarındaki değişikliğin veya hakkaniyetin gerektirdiği hâllerin nafakanın artırılması veya indirilmesi kararına neden olabileceği belirtilmiştir. Boşanma davasında davacı erkeğin işsiz olduğu ve geliri bulunmadığına dair kolluk araştırmasına rağmen çalışmayan ve geliri olmayan davalı kadına yoksulluk nafakasına hükmedilmiş, temyiz edilmiş, Yargıtay 2. Hukuk Dairesince karar düzeltme istemi de reddedilerek kesinleşmiş olan yoksulluk nafakasının bu davada erkeğin ayakkabı imalatında iş buldukça çalıştığı tespitine rağmen, kadını yoksulluktan kurtarmayan asgari ücretli-sigortalı çalıştığı gerekçesiyle kaldırılması yasaya uygun değildir. Anayasa Mahkemesine, TMK 176/4. maddesinin Anayasa'ya aykırılığı iddiasıyla açılan iptal davasının 25.06.2009 tarihinde reddine karar verilmiş, gerekçesinde kusuru olmaksızın yoksulluğa düşen nafaka yükümlüsünün yoksulluğa düşme hâlinin TMK 1 ve 4. maddelerince değerlendirilerek yoksulluk nafakasının kaldırılması olanaklı olduğu belirtilmiştir. Anayasa Mahkemesinin kararı da somut olayda değerlendirildiğinde, yine nafakanın kaldırılması mümkün olmayacaktır. Biraz önce belirtildiği gibi, yoksulluk nafakasının hükmedildiği boşanma davasında kocanın işsiz olduğu, geliri bulunmadığına dair kolluk araştırmasına göre de yoksulluk nafakasına hükmedilmiş, bu davada ayakkabı imalatı işinde iş buldukça çalıştığı tespit edilen davacının yoksulluk nafakası yükümlülüğünün kaldırılması, kesinleşmiş hükme ve hakkaniyete aykırı olacaktır. Ayrıca, Anayasa Mahkemesi kararında kusuru olmaksızın yoksulluğa düşme hâlinde söz edilmiştir. Boşanma davasından sonra boşanmadan etkilendiği ve pepelemeyi kendine sorun ederek çalışmadığı belirtilen davacı erkeğin kendini tedavi ettirmeyerek ihtiyariyle çalışmaması, istedikçe çalışması da kendi kusuruyla yoksulluğu doğurmaktadır ki elinde olmayan tedavisi mümkün olmayan nedenlerle çalışamaz olduğuna dair bir rapor da dosyaya sunulmamıştır.

Tüm bu nedenlerle ve Özel Dairenin bozma ilamında belirtildiği gibi, yoksulluk nafakasının davalının evlenme tarihi 02.08.2014'e kadar indirilmesi görüşünde olduğumdan, kaldırılmasına ve hükmün onanmasına dair sayın çoğunluğun görüşüne katılmıyorum.

Yargıtay 3. HD.,

E. 2008/10279 K. 2008/15022 T. 18.09.2008

Anlaşmalı boşanabilmek için yoksulluk nafakası ödemeyi kabul eden nafaka yükümlüsünün nafaka miktarını öngörebilmesi mümkün olup boşanmadan kısa bir süre işbu nafakanın kaldırılmasını veya azaltılmasını talep etmesi hakkın kötüye kullanılması mahiyetindedir. Taraflarca üzerinde anlaşılan nafaka miktarının olağanüstü bir durum oluşmadıkça kaldırılmasının / azaltılmasının istenmesi mümkün olmamalıdır.

Davanın Arka Planı

Taraflar arasında görülen nafaka davasının yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen hüküm davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir. Temyiz isteminin süresi içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kâğıtlar okunup gereği düşünüldü.

Davada, anlaşmalı boşanma ile kabul edilen aylık 200.YTL yoksulluk nafakasının, davalının yetim maaşı alması nedeniyle kaldırılması, olmazsa azaltılması istenilmiş; mahkemece, davalının asgari ücretin üzerinde yetim maaşı alması nedeniyle nafaka miktarı 100.YTL'ye indirilmiş, hüküm davalı tarafça temyiz edilmiştir.

Gerekçe

TMK. mad. 176/1V hükmüne göre: “Tarafların mali durumlarının değişmesi veya hakkaniyetin gerektirdiği hallerde iradın arttırılması veya azaltılmasına karar verilebilir.” Aynı şekilde 331. madde uyarınca; “...durumun değişmesi halinde hâkim, istem üzerine nafaka miktarını yeniden belirler veya nafakayı kaldırır.”

Somut olayda, taraflar yaklaşık 34 yıllık evlilikten sonra **anlaşmalı olarak** Nisan 2006 tarihinde boşanmış ve onaylanan **anlaşma gereğince aylık 200 YTL yoksulluk nafakası verilmesi** kararlaştırılmış, **aradan yaklaşık 7 ay geçtikten sonra işbu nafakanın kaldırılması, olmazsa azaltılması** istemiyle dava açılmıştır.

Oysa boşanmakla davalı kadının yetim maaşı alabileceği davacı tarafından öngörülebilir bir durum olup, davacı koca da bunu bilerek ve sırf boşanmayı gerçekleştirmek amacıyla yoksulluk nafakası ödemeyi kabul etmiştir. Buna rağmen nafakanın kaldırılması ya da azaltılması istemiyle dava açılması, hakkın kötüye kullanılması olduğu gibi, iyi niyetle ve ahde vefa ile de bağdaşmamaktadır. Tarafların 7 ay öncesine göre sosyal ve ekonomik durumlarında olağanüstü bir değişiklikte olmadığına göre delillerin yanılıklı değerlendirilmesi sonucu nafakanın indirilmesi yönünde hüküm kurulması doğru görülmemiştir.

Sonuç

Bu itibarla yukarıda açıklanan esaslar göz önünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsiz, temyiz itirazları bu nedenlerle yerinde olduğundan kabulü ile hükmün HUMK'nun 428. maddesi gereğince BOZULMASINA ve peşin alınan temyiz harcının istek halinde temyiz edene iadesine, 18.09.2008 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

Yargıtay 3. HD.,

E. 2014/143 K. 2014/1023 T. 28.01.2014

Nafaka yükümlüsünün işten çıkartılmış olması tek başına nafakadan indirim yapılması / nafakanın kaldırılması için yeterli değildir. Başkaca bir gelir kaynağı olup olmadığı irdelenmelidir.

Davanın Arka Planı

Taraflar arasında görülen nafaka davasının yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen hüküm davacı tarafından temyiz edilmiştir.

Temyiz isteminin süresi içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kağıtlar okunup gereği düşünüldü.

Davada aylık 800 TL olan yoksulluk nafakasının kaldırılması ya da 180 TL'ye indirilmesine karar verilmesi talep ve dava edilmiştir.

Temyiz Süreci

Mahkemece, aylık nafakanın 500 TL'ye indirilmesine karar verilmiş, verilen kararın temyizi üzerine Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin 17.9.2012 tarih ve 2012/12908-18875 Sayılı ilamı aşağıdaki gerekçe ile ilk derece mahkemesi kararı bozularak mahkemeye iade edilmiştir:

“Yukarıdaki ilkeler gözetildiğinde, ödenmesi kararlaştırılan nafakanın indirilerek uyarlanması; ancak tarafların ekonomik ve sosyal durumlarında meydana gelebilecek önemli ölçüde değişiklik sebebiyle edimin aynen ifasının borçlu yönünden katlanılmaz hal almasına ve böylece işlem temelini çökmüş bulunmasına bağlıdır. O nedenle, uyuşmazlığın çözümünde, iradın takdirine (veya kararlaştırılmasına) esas olan şartları ortadan kaldıracak önemde bir değişiklik olması aranacaktır.

Somut olayda, davacının (nafaka yükümlüsünün) işinden çıkartılmış olması mahkemece önemli değişiklik olarak kabul edilmiştir. Bu husus, davacının tüm gelirini kaybettiği işinden elde etmesi halinde geçerli bir neden olarak kabul edilebilecektir. Ne var ki, taraflar arasında daha önce görülmüş olan davalarda; davacının taşınmazlarından (işyerleri ve tavuk çiftliğinden) kira geliri elde ettiği belirlenmiş olup mahkemece bu yönde bir araştırma yapılmamıştır. Bundan ayrı, işinden çıkartılmış olan davacının, bu sebeple dava dışı işyerinden işçilik alacaklarına karşılık bir tazminat alıp almadığı veya bu tazminatı almak amacıyla dava açıp açmadığı hususları da açıklığa kavuşturulmamıştır.

Buna göre mahkemece; **davacının tüm gelir kalemleri, gerekirse bilirkişi incelemesi yaptırılarak tespit edilmeli, davacının elde ettiği kira gelirlerinin, toplam geliri içindeki oranı belirlenmeli, ayrıca davacının dava dışı işyerinden işçilik alacakları sebebiyle tazminat alıp almadığı açıklığa kavuşturulmalı, bundan sonra davacının ekonomik ve sosyal durumunda önemli ölçüde bir değişiklik olup olmadığı karar yerinde tartışılmalı ve ortaya çıkacak sonuca göre uyuşmazlığın esası hakkında bir hüküm tesis edilmelidir.**”

Bozma Kararı Sonucunda İlk Derece Mahkemesinin Kararı

Mahkemece bozma kararına uyulması neticesi, bozma kararı gereği araştırma yapılarak davanın reddine karar verilmiştir.

Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin Gerekçesi

Her ne kadar mahkemece, bozma gereği işlem yapılmış ise de, **davacı kocanın gelir durumundaki azalmalar dikkate alınmadan** davanın reddine karar verilmiştir.

O halde, **mahkemece yapılacak iş; davacının, emekli olması sebebiyle maaşındaki azalmalar dikkate alınıp; tarafların sosyal ve ekonomik durumları gözetilip, nafaka takdir edilirken taraflar arasında mevcut olan denge durumu da dikkate alınarak, T.M.K.nın 4. maddesinde vurgulan hakkaniyet ilkesi gereğince, nafakanın uygun bir miktarda indirilmesine karar vermek olmalıdır.**

Yanılgılı değerlendirme sonucu yazılı şekilde davanın reddine karar verilmiş olması doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir.

Sonuç

Bu itibarla yukarda açıklanan esaslar göz önünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsiz, temyiz itirazları bu sebeplerle yerinde olduğundan kabulüyle hükmün H.U.M.K.nun 428. maddesi gereğince BOZULMASINA ve peşin alınan temyiz harcının istenmesi halinde temyiz edene iadesine, 28.01.2014 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Yargıtay 3. HD.,

E. 2016/11248 K. 2017/1107 T. 09.02.2017

Nafaka alacaklısının emekli olması ve kira geliri elde etmesi yoksulluk durumunu ortadan kaldıracığından nafakanın kaldırılmasına karar verilmelidir.

Davanın Arka Planı

Taraflar arasındaki yoksulluk nafakasının kaldırılması davasının mahkemece yapılan yargılaması sonucunda, davanın reddine yönelik olarak verilen hükmün, süresi içinde davacı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine; temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten sonra, dosya içindeki kağıtlar okunup gereği düşünüldü.

Tarafların İddiaları

Davacı dava dilekçesinde; davalı ile ortak çocukları olan'un... Bankası'nda kadrolu olarak işe başladığını, öğrenimini ve askerliğini tamamladığını aylık000,00 TL gelirin olduğu, eski eşi ...' ın ise 2010 yılı aralık ayı itibarı ile emekli olduğunu ve halk eğitim merkezleri ile' te çalışmaya devam ettiğini, onun da aylık000,00 TL geliri olduğunu, boşanma esnasında yarısını davalı eşine yarısını da oğluna verdiği daireden kira gelirlerinin olduğunu belirterek nafakaların kaldırılmasını talep ve dava etmiştir.

Davalı cevap dilekçesinde; tarafların 2002 yılında anlaşmalı olarak boşandıklarını, boşanma esnasında tarafların .../... oranında sahip oldukları dairenin ortak çocukları ile arasında .../... oranla devredildiğini, bu dairenin ...+... olduğundan dolayı buraya sığamadıklarından başka bir eve kiracı olarak taşındıklarını ve bu daireyi kiraya verdiklerini, davacının oğluna ödediği nafakanın 2013 yılında öğreniminin bitmesi ile son bulduğunu, 2011 yılında geçmişe dönük sigorta primini kredi çekip ödeyerek emekli olduğunu, davacının000,00 TL maaş ile çalıştığını savunarak davanın reddini istemiştir.

İlk Derece Mahkemesinin Kararı

Mahkemece; koşulları oluşmayan yoksulluk nafakasının kaldırılması davasının reddine, her ne kadar asil tarafından sunulan dava dilekçesinde katılım nafakasının kaldırılması da talep edilmiş ise de bu konunun davaya konu olmadığı anlaşıldığından bu talep hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmiş, hüküm davacı vekili tarafından süresi içinde temyiz edilmiştir.

Gerekçe

Temyize konu uyuşmazlık; davalının yoksulluk durumunun ortadan kalkıp kalkmadığı noktasında toplanmaktadır.

TMK nun 176. maddesine göre; yoksulluğun ortadan kalkması halinde mahkemece nafaka kaldırılabilir gibi, tarafların mali durumlarının değişmesi veya hakkaniyetin gerektirdiği hallerde iradın artırılması veya azaltılmasına da karar verilebilir.

Davacı, yukarıdaki yasa hükmü gereğince; davalı ...'nin yoksulluğunun son bulunduğu iddiasıyla nafakanın kaldırılmasını istemektedir. Bu durumda, öncelikle yoksulluk kavramı üzerinde durmak gerekir.

... Genel Kurulunun 07.....1998 tarih ve ...-656-688 Sayılı kararında da belirtildiği gibi yeme, giyinme, barınma, sağlık, ulaşım, kültür gibi bireyin maddi varlığını geliştirmek için zorunlu ve gerekli görülen harcamaları karşılayacak düzeyde geliri olmayanları yoksul kabul etmek gerekir.

Somut olayda, kendisine aylık 280 TL yoksulluk nafakası bağlanan davalı ...'nin, boşanmadan sonra emekliye ayrıldığı, 950 TL emekli maaşı aldığı ve 650 TL kira gelirin olduğu anlaşılmaktadır. **Yoksulluk nafakasının amacı, lehine takdir edilen eşi yoksulluktan kurtarmaktır.** Davacı kocanın ise 4800 TL maaş alırken boşanmadan sonra emekli olarak680 TL emekli maaşı aldığı, **davacının gelirinde emekli olması sebebiyle azalma olurken, davalı kadının emekliye ayrılması ve kira gelirin olması sebebiyle toplam geliri gözetildiğinde boşanma sonucu oluşan yoksulluk halinin ortadan kalktığı bir gerçektir.**

Şu halde mahkemece, dava tarihindeki şartlara göre; davalının yoksulluğunun ortadan kalktığı gözetilerek, yoksulluk nafakasının kaldırılmasına yönelik davanın

kabulüne karar verilmesi gerekirken, yanılıklı değerdendirne sonucu davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir.

Sonuç

Yukarıda açıklanan esaslar göz önünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsiz, temyiz itirazları bu sebeplerle yerinde olduğundan kabulüyle hükmün HUMK. nun 428. maddesi gereğince davacı yararına BOZULMASINA ve peşin alınan temyiz harcının istenmesi halinde temyiz edene iadesine, 6100 Sayılı HMK'nun geçici madde ... atfıyla 1086 Sayılı HUMK.nun

440.maddesi gereğince karar düzeltme yolu kapalı olmak üzere, 09.02.2017 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Yargıtay 3. HD.,

E. 2016/7845 K. 2016/11005 T. 20.09.2016

Nafaka alacaklısı her ne kadar sigortalı bir işte çalışıyor olsa da bu iş sabit ve güvenceli bir iş olmadığından nafakanın kaldırılmasına karar verilmesi mümkün değildir, ancak nafakanın azaltılmasına karar verilebilir.

Davanın Arka Planı

Taraflar arasındaki yoksulluk nafakasının kaldırılması-indirilmesi davasının mahkemece yapılan yargılaması sonucunda, davanın kabulüne yönelik olarak verilen hükmün, süresi içinde davalı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine; temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten sonra, dosya içerisindeki kağıtlar okunup gereği düşünüldü.

Tarafların İddiaları

Davacı vekili dilekçesinde; tarafların 2012 yılında boşandıklarını, boşanma neticesinde davalı lehine aylık 250 TL yoksulluk nafakasına hükmedildiğini,

davalının boşanmadan sonra sigortalı ve düzenli gelir getiren bir işe girdiğini, gelirinin iyi olduğunu, davacının ise bilgisayar tamir işi ile uğraştığını ve işyerinin kira olup aylık 400 TL kira ödemesi olduğunu, zarar ettiğini ve borçları bulunduğunu, yeniden evlendiğini belirterek, davalı lehine hükmedilen aylık 250 TL'lik yoksulluk nafakasının kaldırılmasını, bu mümkün değilse aylık 50 TL'ye düşürülmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili cevap dilekçesinde; davalının tek başına yaşadığını ve çalıştığı işyerinden elde ettiği gelirin ihtiyaçlarını karşılamaya yetmediğini, kirada oturduğunu ve aylık 400 TL kira ödemesi bulunduğunu, yoksulluk durumunun ortadan kalkmadığını savunarak, davanın reddini istemiştir.

İlk Derece Mahkemesinin Kararı

Mahkemece; davanın kabulü ile, davalı için boşanma neticesinde takdir edilen yoksulluk nafakasının dava tarihinden itibaren kaldırılmasına karar verilmiş, hüküm süresi içinde davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Gerekçe

TMK.nun 176.maddesine göre; yoksulluğun ortadan kalkması halinde mahkemece nafaka kaldırılabilmesi gibi, tarafların mali durumlarının değişmesi veya hakkaniyetin gerektirdiği hallerde iradın artırılması veya azaltılmasına da karar verilebilir.

Yargıtay HGK.nun 7.10.1998 tarih ve 1998/2-656-688 sayılı kararında da kabul edildiği gibi yeme, giyinme, barınma, sağlık, ulaşım, kültür (eğitim) gibi bireyin maddi varlığını geliştirmek için zorunlu ve gerekli görülen harcamaları karşılayacak düzeyde geliri olmayanları yoksul kabul etmek gerekir. HGK.nun yerleşik kararlarında “asgari ücret seviyesinde gelire sahip olunması,” yoksulluk nafakası bağlanmasını olanaksız kılan bir olgu kabul edilmemiştir. (HGK. 7.10.1998 gün 1998/2-656 E.,1998/688 K. 26.12.2001 gün 2001/2-1158-1185 sayılı ve 1.5.2002 gün 2002/2-397-339 sayılı kararları).

Somut olayda; tarafların sosyal ve ekonomik durum araştırma sonuçları incelendiğinde, davacının bilgisayar işi yapan bir işyeri sahibi olduğu, aylık 650-1.000 TL arasında geliri bulunduğu, annesine ait evde eşi ve bir çocuğu ile birlikte

oturduğu; davalının ise huzurevinde çalıştığı, aylık 1.150 TL geliri bulunduğu, aylık 400 TL kira ödemesi olduğu anlaşılmaktadır. Davalıya ait maaş bordrosu incelendiğinde 2015 yılı Kasım ayı maaşının 1.203,31 TL olduğu; taraflara ait SGK kayıtları incelendiğinde ise, davacının 2015 yılı Ekim ayına ait prime esas kazancının 1.273,50 TL olduğu; davalının 2015 yılı Ağustos ayına ait prime esas kazancının ise 1.655,55 TL olduğu anlaşılmaktadır.

Her ne kadar mahkemece; davalının boşanmadan sonra işe girdiği, huzurevinde aylık asgari ücretin %30 fazlası maaş ile sigortalı çalıştığı, davacının ise bilgisayar tamir işi ile iştigal ettiği, maddi durumunun boşanmadan sonra kötüleştiği, borçları ödeyemediği, aradan geçen sürede tarafların maddi durumlarının birbirine denk hale geldiği ve davalının dosyaya yansıyan sosyal ve ekonomik durumuna göre yoksulluk şartının ortadan kalktığı gerekçe gösterilerek davalı lehine boşanma neticesinde hükmedilen aylık 250 TL'lik yoksulluk nafakasının kaldırılmasına karar verilmiş ise de, davalının çalışmaya başladığı iş, her an için sona erdirilebilecek bir iş olup, sabit ve güvenceli bir iş değildir. Nitekim davalının söz konusu işte sigortalı olarak çalışmakta olduğu dosya kapsamına yansıyan belgeler ile sabittir. Geçici işlerde çalışmak ise yoksulluk nafakasının kaldırılmasını gerektirmez. Davalının günümüz ekonomik koşullarında aldığı nafaka ile geçinmesi mümkün olmadığına göre; işe girip çalışması zorunluluk arz etmektedir.

Hal böyle olunca mahkemece; davalının sigortalı bir işte çalıştığı, bu işin sabit ve güvenceli bir iş olmadığı da dikkate alınmak suretiyle elde ettiği gelirin yoksulluk durumunu ortadan kaldırmayacağı, ancak kaldırma talebinin azaltma talebini de içermekte olduğu, bu durumun nafaka miktarının indirilmesinde etken olarak dikkate alınacağı da değerlendirilerek, sonucuna uygun bir karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde yoksulluk nafakasının kaldırılmasına karar verilmesi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir.

Sonuç

Yukarıda açıklanan esaslar göz önünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsiz, temyiz itirazları bu nedenlerle yerinde olduğundan kabulü ile hükmün HUMK.nun 428.maddesi gereğince BOZULMASINA ve peşin alınan temyiz harcının istek halinde temyiz edene iadesine, 20.09.2016 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Anayasa Mahkemesi

E. 2005/56 K. 2009/94 T. 25.06.2009

Nafaka borçlusunun kendi kusuru bulunmaksızın yoksulluğa düşmesi halinde, Türk Medenî Kanunu'nun 1. maddesine göre yoksulluk nafakasının koşulları ve kabul ediliş amacını göz önünde bulundurularak, nafakanın TMK m.176/4 uyarınca tamamen kaldırılabilmesi imkanı bulunmaktadır.

4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun 175. maddesinin birinci ve 176. maddesinin dördüncü fıkralarının Anayasa'nın 2. maddesine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

(RED Kararı Verilmiştir.)

Davanın Arka Planı

İtiraz Yoluna Başvuran Mahkeme: Polatlı 1. Asliye Hukuk Mahkemesi (Aile Mahkemesi Sıfatıyla).

İtirazın Konusu: 22.11.2001 günlü, 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun 175. maddesinin birinci ve 176. maddesinin dördüncü fıkralarının Anayasa'nın 2. maddesine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

Olay

Bakılmakta olan nafakanın artırılması davasında itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

İtirazın Gerekçesi

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

“I- SOSYAL DEVLET/SOSYAL DEVLET İLKESİ:

Sosyal devletten ne anlaşılması gerektiği yüksek Mahkemenin kararları ile şekillenmiştir. Örneğin Yüksek Anayasa Mahkemesi 1997/1-43 e-k. Sayılı kararında sosyal devleti ve sosyal devlet ilkesini şöyle tanımlamıştır:

“Anayasa m. 2 de belirtilen sosyal devlet ilkesi, kişinin doğuştan sahip olduğu onurlu bir yaşam sürdürme, maddi ve manevi varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisini kullanmasını sağladığı gibi, sosyal devletin görevi, güçsüzleri koruyarak sosyal adaleti, sosyal refahı ve sosyal güvenliği sağlamak...”tır.

II- ANAYASAYA AYKIRI OLDUĞU DÜŞÜNÜLEN 4721 SAYILI TÜRK MEDENİ KANUNUNUN 175/1. MADDESİ:

Madde 175 - Boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek taraf kusuru daha ağır olmamak koşuluyla geçimi için diğer taraftan mali gücü oranında süresiz olarak nafaka isteyebilir.

Nafaka yükümlüsünün kusuru aranmaz.

III- ANAYASAYA AYKIRI OLDUĞU DÜŞÜNÜLEN 4721 SAYILI TÜRK MEDENİ KANUNUNUN 176/4. MADDESİ:

Madde 176 - Maddi tazminat ve yoksulluk nafakasının toptan veya durumun gereklerine göre irat biçiminde ödenmesine karar verilebilir.

Manevi tazminatın irat biçiminde ödenmesine karar verilemez.

İrat biçiminde ödenmesine karar verilen maddi tazminat veya nafaka, alacaklı tarafın yeniden evlenmesi ya da taraflardan birinin ölümü halinde kendiliğinden kalkar; alacaklı tarafın evlenme olmaksızın fiilen evliymiş gibi yaşaması, yoksulluğunun ortadan kalkması ya da haysiyetsiz hayat sürmesi halinde mahkeme kararıyla kaldırılır.

Tarafların mali durumlarının değişmesi veya hakkaniyetin gerektirdiği hallerde iradın artırılması veya azaltılmasına karar verilebilir.

Hakim, istem halinde, irat biçiminde ödenmesine karar verilen maddi tazminat veya nafakanın gelecek yıllarda taraftarın sosyal ve ekonomik durumlarına göre ne miktarda ödeneceğini karara bağlayabilir.

Yasa maddesinde boşanma nedeniyle yoksulluğa düşecek tarafın, kusuru daha ağır olmamak suretiyle davalı taraftan süresiz olarak nafaka talep edebileceğine ilişkin hüküm Anayasanın 2.m.sine aykırıdır. Şöyle ki, Anayasanın 2. m.sinde Türkiye Cumhuriyetinin nitelikleri sayılırken, Türkiye Cumhuriyetinin “demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti” olduğu belirtilmiştir.

175. m.nin 1. fıkrasının amacının boşanma ile yoksulluğa düşecek eşi korumaya yönelik olduğu kuşkusuzdur. Ancak işte bu düşünce SOSYAL DEVLET ilkesine aykırıdır. Yüksek mahkemenin sosyal devleti tanımlarken, sosyal devletin görevinin güçsüzleri korumak olduğu yukarıda belirtilmişti. Boşanma ile artık eşler arasında hiçbir bağ kalmazken, boşandığı eşin geçimini imkânı ölçüsünde diğer eşe -üstelik süresiz olarak- yüklemek, sosyal devletin yapması gereken işi boşanan eşe yaptırmak olur.

Medeni kanunun 176/4. m. sinde tarafların mali durumlarının değişmesi halinde nafaka miktarının artırılıp azaltılabileceğini düzenlemekte ise de (nafaka yükümlüsü bakımından) nafakanın tamamen kaldırılmasına imkân vermemektedir. Aynı maddenin 3.fıkrası nafaka alacaklısının yoksulluğunun ortadan kalkması halinde nafakanın kaldırılabilceğini düzenlemiştir. Oysa nafaka borçlusunun ekonomik durumunun olumsuz yönde değişmesi ancak nafakanın azaltılmasına neden olabilmektedir.

Boşanma ile eşler artık ayrı yerlerde yaşama hakkına sahiptirler. Boşanan nafaka yükümlüsü eşin, boşandığı eşini sürekli takip ederek MK.nun 176/3. m. sinde yazılı nafakayı ortadan kaldıracak şartların oluşup oluşmadığını takip etmesinin de imkânsız olduğunu kabul etmek gerekir.

Nafaka borçlusu ile alacaklısının çocukları yönünden takdir olunan iştirak nafakasının çocukların reşit olması ile sona ermesine karşılık, nafaka yükümlüsü eşe, boşanma ile aralarında bağ kalmayan kişi için süresiz nafaka ödeme yükü yüklemek de hakkaniyete aykırıdır.

SONUÇ: Mahkememiz sonuç olarak yukarıda madde metinlerine yer verilen 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun 175/1. ve buna bağlı olarak da 176/4. m. lerinin Anayasanın 2. m. sinde yazılı ve Türkiye Cumhuriyeti’nin niteliklerinden olan

Sosyal Devlet ilkesine aykırı olduğunu kabul etmiş ve bu yasa maddelerinin iptaline karar verilmesini Yüksek Anayasa Mahkemesinden takdirlerine sunma kararı almıştır.”

Yasa Metinleri

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralları

22.11.2001 günlü, 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun itiraz konusu kuralları da içeren maddeleri şöyledir:

“MADDE 175.- Boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek taraf, kusuru daha ağır olmamak koşuluyla geçimi için diğer taraftan malî gücü oranında süresiz olarak nafaka isteyebilir.

Nafaka yükümlüsünün kusuru aranmaz.

MADDE 176.- Maddî tazminat ve yoksulluk nafakasının toptan veya durumun gereklerine göre irat biçiminde ödenmesine karar verilebilir.

Manevî tazminatın irat biçiminde ödenmesine karar verilemez.

İrat biçiminde ödenmesine karar verilen maddî tazminat veya nafaka, alacaklı tarafın yeniden evlenmesi ya da taraflardan birinin ölümü hâlinde kendiliğinden kalkar; alacaklı tarafın evlenme olmaksızın fiilen evliymiş gibi yaşaması, yoksulluğunun ortadan kalkması ya da haysiyetsiz hayat sürmesi hâlinde mahkeme kararıyla kaldırılır.

Tarafların malî durumlarının değişmesi veya hakkaniyetin gerektirdiği hâllerde iradın artırılması veya azaltılmasına karar verilebilir.

Hâkim, istem hâlinde, irat biçiminde ödenmesine karar verilen maddî tazminat veya nafakanın gelecek yıllarda tarafların sosyal ve ekonomik durumlarına göre ne miktarda ödeneceğini karara bağlayabilir.”

B- Dayanılan Anayasa Kuralı

Başvuru kararında Anayasa'nın 2. maddesine dayanılmıştır.

İlk İnceleme

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince, Haşım KILIÇ, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Tülay TUĞCU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Mustafa YILDIRIM, Cafer ŞAT, A. Necmi ÖZLER, Ali GÜZEL ve Serdar ÖZGÜLDÜR'ün katılımlarıyla yapılan ilk inceleme toplantısında, öncelikle uygulanacak kural konusu üzerinde durulmuştur.

Anayasa'nın 152. ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 28. maddesine göre, bir davaya bakmakta olan mahkeme, o dava sebebiyle uygulanacak bir kanun veya kanun hükmünde karnamenin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık savının ciddi olduğu kanısına varırsa, bu hükmün iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurmaya yetkilidir. Ancak, bu kurallar uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi için, elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması ve iptali istenen kuralın o davada uygulanacak olması gerekir. Uygulanacak yasa kuralları ise, davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz etki yapacak nitelikteki kurallardır.

İtiraz yoluna başvuran Mahkeme, 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun 175. maddesinin birinci fıkrası ile 176. maddesinin dördüncü fıkrasının iptalini istemektedir.

Bakılmakta olan dava, daha önce açılan boşanma davası sonucunda davacıya ödenmesine karar verilen yoksulluk nafakasının artırılması davasıdır. Bu davada davacı lehine nafakaya hükmedilip hükmedilmeyeceği incelenemeyeceğinden, 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun 175. maddesinin birinci fıkrası davada uygulanacak kural değildir. Bu fıkra ile ilişkin başvurunun Mahkeme'nin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE, dosyada eksiklik bulunmadığından aynı Kanun'un 176. maddesinin dördüncü fıkrasının esasının incelenmesine, 20.6.2005 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

Esasın İncelenmesi

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralı, dayanılan Anayasa kuralı ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun 176. maddesinin üçüncü fıkrasının, **nafaka alacaklısının yoksulluğunun ortadan kalkması halinde nafakanın kaldırılmasını düzenlemesine rağmen, tarafların mali durumlarının değişmesi halinde nafakanın artırılması ya da azaltılmasını düzenleyen aynı maddenin itiraz konusu dördüncü fıkrasının, nafaka borçlusunun ekonomik durumunun olumsuz yönde değişmesi halinde, nafakanın tamamen kaldırılmasına olanak tanımadığı gerekçesiyle Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.**

4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun 175. maddesine göre yoksulluk nafakasına hükmedilebilmesi için boşanmaya hükmedilmiş olması, nafaka talep eden eşin boşanma yüzünden yoksulluğa düşmüş ya da düşecek olması ve diğer eşe nazaran daha az kusurlu veya eşit kusurlu bulunması veya boşanmaya neden olan olaylarda tamamen kusursuz olması gerekir. Nafaka yükümlüsünün kusuru aranmaz.

Nafaka alacaklısının durumunda meydana gelen değişikliğe bağlı olarak nafakanın hangi hallerde sona ereceği, 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun 176. maddesinin üçüncü fıkrasında; nafakanın artırılması ya da azaltılması ise, aynı maddenin dördüncü fıkrasında düzenlenmiştir. Buna göre, nafaka, alacaklı tarafın yeniden evlenmesi ya da taraflardan birinin ölümü hâlinde kendiliğinden kalkar; alacaklı tarafın evlenme olmaksızın fiilen evliymiş gibi yaşaması, yoksulluğunun ortadan kalkması ya da haysiyetsiz hayat sürmesi hâlinde mahkeme kararıyla kaldırılır. Tarafların mali durumlarının değişmesi veya hakkaniyetin gerektirdiği hâllerde iradın artırılması veya azaltılmasına karar verilebilir.

176. maddenin gerekçesinde, maddenin 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi'nin 145. maddesini karşıladığı, iradın arttırılması veya azaltılmasını gerektiren hâllerin maddede dördüncü fıkra hâlinde hükme bağlandığı belirtilmiştir. 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi'nin 145. maddesinin son fıkrasında **borçlunun mali gücünün önemli ölçüde eksilmesi halinde nafakanın kaldırılmasına karar verilebileceği düzenlenmesine rağmen, itiraza konu olan 176. maddenin dördüncü fıkrasında yoksulluk nafakasının kaldırılmasından açıkça bahsedilmemektedir. Ancak 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun 1. maddesinde kanunun, sözüyle ve özüyle değiştiği bütün konularda uygulanacağı hükme bağlanmıştır. Bu maddeye göre, hâkim önündeki sorunu yasa hükmünün sözüyle yani yazılış biçimiyle tam olarak çözemiyorsa, bu takdirde yasanın özüne yani o hükmün konuluş amacına**

bakarak karar verecektir. Bu bakımdan Türk Medenî Kanunu'nun 1. maddesi, hâkime önündeki sorunu adil bir şekilde çözmek için çok önemli bir hareket serbestliği tanımaktadır.

Evlilik birliğinde eşler arasında geçerli olan dayanışma ve yardımlaşma yükümlülüğünün, evlilik birliğinin sona ermesinden sonra da kısmen devamı niteliğinde olan yoksulluk nafakasının özünde, sosyal ve ahlâki düşünceler yer almaktadır. **Nafaka talep edilen eşin kusursuz da olsa nafaka ödemekle yükümlü kılınması, yoksulluk nafakasının tazminat ya da cezadan farklı bir nitelik taşıdığını göstermektedir. Yoksulluk nafakasının amacı hiçbir zaman nafaka alacaklısını zenginleştirmek değildir.** Yoksulluk nafakasıyla, boşanma sonucunda yoksulluk içine düşen eşin asgari yaşam gereksinimlerinin karşılanması düşünülmüştür. Yoksulluk nafakasına hükmedilebilmesi için nafaka talep eden eşin boşanma nedeniyle yoksulluğa düşecek olmasının yanı sıra, nafaka talep edilen eşin de nafaka ödeyebilecek ekonomik gücünün bulunması, diğer bir ifadeyle kendi kusurundan kaynaklanmamak koşuluyla yoksul olmaması gerekmektedir. Bu açıdan bakıldığında, yoksulluk nafakasının sosyal ve ahlâki düşüncelere dayanması özelliği, sadece nafaka talep eden tarafa nafaka verilmesinde değil, **aynı zamanda nafaka talep edilen tarafın nafaka ödeyebilecek ekonomik gücünün bulunması koşulunda da kendisini göstermektedir. Bu nedenle, nafaka borçlusunun kendi kusuru bulunmaksızın yoksulluğa düşmesi halinde, hâkim Yasa metninde açıkça belirtilmese dahi Türk Medenî Kanunu'nun 1. maddesine göre yoksulluk nafakasının koşulları ve kabul ediliş amacını göz önünde bulundurarak, nafakanın 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun 176. maddesinin dördüncü fıkrası gereğince tamamen kaldırılmasına da karar verebilecektir.**

Anayasa'nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal bir hukuk devleti olduğu belirtilmiştir. Buna göre, sosyal hukuk devleti, kişi ve toplum yararı arasında denge kuran, toplumsal dayanışmayı üst düzeyde gerçekleştiren, güçsüzleri güçlüler karşısında koruyarak eşitliği, sosyal adaleti sağlayan, çalışma hayatının gelişmesi için önlemler alarak çalışanları koruyan, millî gelirin adil bir biçimde dağıtılmasını sağlayan devlettir.

Nafaka borçlusunun sonradan kendi kusurundan kaynaklanmayan bir nedenle yoksulluğa düşmesi halinde, 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun 1. ve 4. maddeleri doğrultusunda, 176. maddenin dördüncü fıkrası gereğince

nafakanın kaldırılabilmesi de olanaklı olduğundan itiraz konusu düzenlemeyle, hâkimin bu yönde bir karar vermesi engellenmemektedir.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Bu sonuca Haşim KILIÇ, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR ve Serruh KALELİ farklı gerekçeyle katılmışlardır.

Sonuç

22.11.2001 günlü, 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun 176. maddesinin dördüncü fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 25.6.2009 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Değişik Gerekçe

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 176. maddesinde maddi tazminat ve yoksulluk nafakasının ödenme biçimi düzenlenmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, irat biçiminde ödenmesine karar verilen maddi tazminat veya nafakanın, alacaklı tarafın yeniden evlenmesi ya da taraflardan birinin ölümü halinde kendiliğinden kalkacağı; alacaklı tarafın evlenme olmaksızın fiilen evliymiş gibi yaşaması, yoksulluğunun ortadan kalkması ya da haysiyetsiz hayat sürmesi halinde de mahkeme kararıyla kaldırılacağı hükme bağlanarak tazminat veya nafakanın hangi koşullarda kendiliğinden kalkacağı veya mahkeme kararıyla kaldırılacağı açıkça belirlenmiştir.

İptali istenilen 176. maddenin dördüncü fıkrasında ise, fıkarda öngörülen koşulların varlığı halinde “iradın artırılması veya azaltılması”na karar verilebileceği düzenlenmiş olup bu düzenlemede yasa koyucunun “kaldırma”yı amaçlamadığı açıkça anlaşıldığı halde kuraldan yasa koyucunun kastetmediği bir anlam çıkararak nafakanın kaldırılmasının engellenmediği sonucuna ulaşmak isabetli değildir.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen sosyal hukuk devleti, adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, güçsüzleri güçlüler karşında koruyarak sosyal adaleti sağlayan, kişi ve toplum yararı arasında denge kuran devlettir.

Öte yandan Anayasa'nın 5. maddesinde, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlama devletin temel amaç ve görevleri arasında sayılmıştır.

Anayasa'nın emredici hükümleri gözetilerek boşanmadan sonra yoksulluk içine düşen eşin toplum içerisinde asgari düzeyde yaşamını sürdürebilmesi amacıyla “yoksulluk nafakasının mali güçte meydana gelen değişiklik ve hakkaniyetin gerektirdiği hallerle orantılı olarak artırılması veya azaltılmasını öngören kuralın Anayasa'ya aykırılığından söz edilemez.

Açıklanan gerekçeyle iptal isteminin reddi gerekirken yasa koyucunun iradesiyle örtüşmeyen redde ilişkin çoğunluk gerekçesine katılmıyoruz. 25.06.2009

Farklı Gerekçe – 1

1. Türk Medeni Kanunu'nun 175. maddesinde “Boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek taraf, kusuru daha ağır olmamak koşuluyla geçimi için diğer taraftan mali gücü oranında süresiz olarak nafaka isteyebilir ...” denilerek, “yoksulluk nafakası”nın hangi koşullarda istenebileceği, itiraza konu kuralın bulunduğu 176. maddesinde de yoksulluk nafakasının ödenme biçimi, tamamen kaldırılmasını gerektiren haller ile tarafların sosyal ve ekonomik durumlarında meydana gelen değişikliklere göre artırılabilmesi veya azaltılabilmesi konuları düzenlenmiştir.

2. İtiraz edilen kuralda ise “Tarafların mali durumlarının değişmesi veya hakkaniyetin gerektirdiği hallerde iradın artırılması veya azaltılmasına karar verilebilir” denilerek, 175. madde uyarınca ekonomik durum araştırması yapılarak saptanan mali güce göre verilen yoksulluk nafakasının, bu güçte meydana gelen değişiklik çerçevesinde artırılabilmesi veya azaltılabilmesi öngörülmüştür.

3. Anayasa'nın 5. maddesinde kişilerin refah, huzur ve mutluluğunu sağlamanın Devletin temel amaç ve görevleri arasında olduğuna, 41. maddesinde de ailenin, Türk toplumunun temelini oluşturduğuna işaret edilerek bunların korunmaları için ihtiyaç duyulan düzenlemeleri yapmak üzere yasama organına yetki verilmiştir. Bu yetkinin bir diğer dayanağı da Anayasa'nın 2. maddesinde öngörülen, sosyal Devlettir.

4. Yoksulluk nafakası, evli eşler arasında geçerli olan birlikte olma ve karşılıklı yardımlaşma borcunun, boşanmadan sonra da belli ölçüde devam etmesini sağlayan ve sosyal düşünceyle oluşturulan bir hukuk kurumudur.

5. Yasa koyucu, yoksulluk nafakasını düzenlemekle bir taraftan boşanma sonucunda yoksulluk içine düşen eşin asgari düzeyde yaşam gereksinimlerinin karşılanmasını amaçlarken, öte yandan da kusurlu hareketle boşanmaya neden olmak suretiyle Türk toplumunun temelini teşkil eden aile birliğinin bozulmasının önüne geçmek istemiştir. Eşlerin, yaşamı karşılıklı özveriyle paylaşmaları gerektiğini düşünen yasa koyucu, boşanmadan sonra hükmedilen yoksulluk nafakasının mali güçte meydana gelen değişiklik ile orantılı olarak artırılmasını veya azaltılmasını sosyal Devlet olmanın bir gereği olarak kabul ve takdir etmiştir.

6. Yasa koyucu, sadece artırılma veya azaltılma halini bilerek yasalaştırdığını, yoksulluk nafakasının hangi koşullarda kaldırılabilirliğini söz konusu kuralın da bulunduğu 176. maddesinde düzenlemek suretiyle göstermiştir. Bu düzenlemede bile, kusurlu hareketiyle boşanmaya neden olan nafaka borçlusunu değil, bu nafakayı almaya hak kazanan nafaka alacaklısındaki değişimi gözeterek, yoksulluk nafakasının kaldırılabilirliği kabul edilmiştir. Böylece, kusurlu eşin, kusuruyla sebebiyet verdiği sonuca mali gücü oranında katılmasını bilerek gerekli görmüştür.

7. Yoksulluk nafakasını, nafaka borçlusu yönünden kaldırmayı öngörmeyen, ailenin ve kişilerin korunmasının yanı sıra, kusurlu eşin kusuruyla sebebiyet verdiği sonuca mali gücü oranında katılmasını öngören düzenleme, Anayasa'nın 2., 5. ve 41. maddelerine aykırı değildir.

8. İtiraz isteminin bu gerekçeyle reddi gerekirken, yasa koyucunun iradesine uygun olmayan gerekçeyle reddedilmesine ilişkin çoğunluk gerekçesine katılmadım.

Farklı Gerekçe – 2

4721 sayılı Yasa'nın 176. maddesinin dördüncü fıkrası olan, " tarafların mali durumlarının değişmesi veya hakkaniyetin gerektirdiği hallerde iradın arttırılması veya azaltılmasına karar verilebilir" hükmünün Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğu savıyla gönderilen dosyaya esas yerel mahkemede açılan davada; davacının, takdir edilen yoksulluk nafakasının parasal kıymetinin zaman içinde azalması nedeniyle ARTIRILMASINI talep ettiği görülmektedir.

A) İlk İnceleme Yönünden:

20.6.2005 tarihinde dosyanın yapılan ilk incelemesinde görevde bulunmamam sebebiyle içinde yer almadığım mahkeme heyeti, kuralın davada uygulanacak kural olduğu gerekçesi ile esas incelemesine geçmiş ise de, davayı gören mahkemenin nafakanın arttırılmasını isteyen davacı yönünden talebiyle bağlı kalarak arttırmak suretiyle davanın kabulü ya da davalının maddi koşullarını araştırarak arttıramamak gerekçesi ile davanın reddi hükmü kurabilecek iken, iptaline geline 4721 sayılı Yasa'nın 176/4. fıkrası içinde bulunmadığını söylediği, nafakayı kaldırma halinin eksikliği, bu davada uygulanacak kural niteliğinde değildir.

Madde " tarafların mali durumlarının değişmesi veya hakkaniyetin gerektirdiği hallerde iradın arttırılması veya azaltılmasına karar verilebilir şeklinde hakim yetki sınırını çizip verirken, bu madde'de, nafaka yükümlüsü bakımından (bu davanın davalısı) nafakanın tamamen kaldırılmasına imkan vermiyor diyerek üstelik davalı yönünden bir anlamda bir karşı dava ve talep de yok iken, davalı yan adına kuramayacağı bir hükme esas norm eksikliği (eksik düzenleme) iddiasını getirmesi ile ortaya çıkan kural yaratma çabası 2949 sayılı Yasa'nın 28. maddesi ile sayılan haller kapsamında olmadığından ve uygulanacak kural davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorun çözümünde ve davayı sonuçlandırmada olumlu-olumsuz etki yapacak nitelikteki kurallar ararken bu dava ile mahkeme nafakanın kaldırılmasına karar veremeyecektir, çünkü yetkisizdir.

B) Esas İnceleme Yönünden:

Ancak, heyet iptal istemine konu maddenin ilk incelemesinde uygulanacak kural mütaalası ile dosyanın esas incelemesine geçmiş; mevcut 4721 sayılı Yasa'dan önceki halinin 743 sayılı Medeni Yasamızın 145. maddesinin son fıkrasının borçlunun mali gücünün önemli ölçüde eksilmesi halinde nafakanın kaldırılmasına karar verilebileceği düzenlemesi öngörmesine rağmen şimdiki Yasa'nın 176. maddesinde bu halden bahsedilmediği, o halde (davamızda konu olmasa da) nafaka borçlusu kusursuzca yoksulluğa düşerse, hakim nafakanın hükmedilmesindeki aynı sosyal ve ahlaki düşüncelerle kaldırılmasına da karar vermelidir, buna Medeni Yasa'nın 1. ve 4. maddeleri imkan vermektedir düşüncesini gerekçe yaparak ile 4721 sayılı Yasa'nın 176. maddesinin Anayasa'nın 2. maddesine aykırılık taşımadığına karar vermiştir.

Nafakanın kaldırılması haline imkân vermediği, verdiği sınırlı yetkinin bu hali ile sosyal hukuk devleti ilkesine ve yoksulluğa düşeninde sürekli nafaka ödemesinin hakkaniyete uygun olmadığı gerekçesine dayalı, itirazen iptali istenen normda yer alan nafaka; boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek tarafa kusuru daha ağır olmamak koşulu ile diğer tarafın mali gücü oranında-yükümlünün kusur oranına bakılmaksızın verilen sosyal ve ahlaki bir yardımdır.

Yasa koyucu, 176. maddenin üçüncü fıkrasında alacaklının evlenmesi, taraflardan birinin ölmesi halinde nafakanın kalkacağını ve de alacaklının fiilen evli gibi yaşaması, yoksulluğunun ortadan kalkması ya da haysiyetsiz hayat sürme hallerinde mahkeme kararı ile nafakanın kalkabileceğini söylemektedir. O halde nafaka kalkma halleri tadadi olarak sayılmış, mali durum değişikliğinde ise ancak arttırma ve indirme yapılabileceğini belirtmiş ve Yasa'nın nafaka ödeme yönünden çerçevesini çizmiştir.

Çoğunluk görüşünün dayandığı Medeni Yasa'nın 1. ve 4. maddeleri ile hakime, yasada bulunmayan kurallar yönünden örf ve adet hukukuna ve hakkaniyete göre karar verebileceği yetkisini verdiğini söylerken, tarafların mali durum değişikliklerinde nafakanın kaldırılması açıkça yazmıyor diyerek yasa koyucunun toplumsal reflekslere ve onlarca yıldır süre gelen uygulamalara bakarak yarattığı nafakanın kaldırılma, azaltılma ve arttırılması hallerine ilişkin sistematige, var olan 4721 sayılı Yasa'nın boşanmada tazminat ve nafaka başlığı altında yer alan maddeleri karşısında denetim organı mahkememize yasa koyucu gibi hareket imkanı vermemektedir.

Nafaka yükümlüsü yönünden kusur aranmadıkça, yoksul diğer tarafa geçim için bir ödeme yapma yükü yani nafaka, tazminat ya da cezadan çok farklıda bir nitelik taşımaz.

Türk Ceza Kanun'un 233. maddesi medeni kanun kapsamında aile hukukundan doğan yükümlülüğü yerine getirmeyenlerin hapis cezası ile cezalandırılacağını söylediği gibi, İcra ve İflas Kanunu'nun 344. maddesi de nafakaya ilişkin karar gereğini yerine getirmeyenlerin hapsen tazyikine karar verileceğine amirdir.

Nafaka, cezai yaptırım sonucu da dikkate alındığında kamusal ve sosyal içeriğe sahip bir olgudur. Bu hali ile hâkimin takdirinden ziyade normatif düzende yasa koyucunun tercihlerine tabii kılınmış yapısına ve sınırlarını belirleyen içeriğine sadık kalınmalı, eksik düzenleme varmış gibi örf ve adet hukukuna yönelinmemelidir.

Nafaka bir kurum ise, tadadi sayılan kaldırma halleri dışında tarafların mali durum tetkileri ile indirilebilir ancak yükümlünün mali durumu iyi değil tespiti ile ortadan hükmen kaldırılamaz. Yoksulluğa düştüğü belirlenen tarafa ödenen nafaka, yükümlüsü yoksullaştı diye ödenemeyecek ise, bu alacaklı yönünden nafaka yükümlülüğü hükmünün infazı sorunu olup, maddi hukuku ortadan kaldırmak için yeterli sebep sayılamaz.

Normda sosyal adalet, sosyal devlet ilkeleri yasa koyucu tarafından kullanılmış, nafakanın kaldırılabilmesi koşullarının ayrıca sayıldığı Yasa'nın 176/3 gibi maddesi var iken, güçsüz yükümlünün hakları iptali istenen kural ile korunmadığını söylemek mümkün olmayacağından 176. madde, tüm fıkraları ile birlikte değerlendirildiğinde nafaka yükümlüsü yönünden artma, kaldırma halleri ayrı ayrı sayıldığı anlaşıldığı nedenleri ile yasa koyucunun tercihinde ölçüsüz sosyal devlet ilkesinden uzak bir yaklaşım ve eksik düzenleme var denemeyeceği için 176/4 normatif düzenlemesinde Anayasa'ya aykırı bir yön görülmemiş ve bu nedenle çoğunluk görüşüne katılmamıştır.

Yargıtay 3. HD.,

E. 2012/3970 K. 2012/7920 T. 26.03.2012

“Çoğun içinde az da vardır” prensibinden hareketle; nafakanın kaldırılması talebinin kabul edilmediği hallerde nafakanın azaltılıp azaltılmayacağı yönünde değerlendirme yapılabilir.

Davanın Arka Planı

Taraflar arasında görülen nafaka davasının yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen hüküm davalı tarafından temyiz edilmiştir.

Davada, davalının yoksulluk nafakası kararından sonra SSK'ya bağlı olarak çalışmaya başladığı, babasından yetim aylığı aldığı belirtilerek yoksulluk nafakasının kaldırılması istenilmiştir.

Mahkemece davanın kabulüne karar verilmiş olup, hüküm davalı tarafından temyiz edilmiştir.

Gerekçe

TMK 176/3 maddesine göre; “irat biçiminde ödenmesine karar verilen maddi tazminat veya nafaka, alacaklı tarafın yeniden evlenmesi ya da taraflardan birinin ölümü halinde kendiliğinden kalkar; alacaklı tarafın evlenme olmaksızın fiilen evliymiş gibi yaşaması, yoksulluğun ortadan kalkması ya da haysiyetsiz hayat sürmesi halinde mahkeme kararıyla kaldırılır.

Tarafların mali durumlarının değişmesi veya hakkaniyetin gerektirdiği hallerde iradın artırılması veya azaltılmasına karar verilebilir.

Somut olayda; davalı kadın yararına boşanma ilamıyla birlikte 175.00 TL yoksulluk nafakasına hükmedilmiştir.

HGK’nun 07.10.1988 tarih ve 2-656-688 sayılı kararında da kabul edildiği gibi yeme, giyinme, barınma, sağlık, ulaşım, kültür (eğitim) gibi bireyin maddi varlığını geliştirmek için zorunlu ve gerekli görülen harcamaları karşılayacak düzeyde geliri olmayanları yoksul kabul etmek gerekir.

Tarafların ekonomik ve sosyal durum araştırmasına ve oluş ve kabule göre; davacının astsubay emeklisi olduğu 1.525 TL emekli maaşı aldığı, davalının ise SGK kayıtlarına göre 883 TL ücretle çalıştığı, 400 TL kira ödediği ve babasından yetim aylığı almadığı anlaşılmaktadır.

Bu durum karşısında mahkemece, davalının aldığı maaşın onu yoksulluktan kurtarmayacağı gözetilerek ve davacının nafakanın kaldırılması talebinin içinde (çoğu isteyen azı da ister) nafakanın indirilmesi talebinin de bulunacağı dikkate alınarak ve TMK 4.maddesindeki hakkaniyet ilkesi uyarınca bir karar verilmelidir.

Sonuç

Bu itibarla yukarıda açıklanan esaslar göz önünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsiz, temyiz itirazları bu nedenlerle yerinde olduğundan kabulü ile hükmün HUMK.nun 428. maddesi gereğince BOZULMASINA ve peşin alınan temyiz harcının istek halinde temyiz edene iadesine, 26.03.2012 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Yargıtay 2. HD.,

E. 2006/1415 K. 2006/7669 T. 17.05.2006

Yoksulluk nafakasının kaldırılması davasında tanık beyanları esas alınarak hüküm kurulabilir.

Davanın Arka Planı

Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen ve yukarıda tarih numarası gösterilen hüküm temyiz edilmekle evrak okunup gereği görüşülüp düşünüldü.

Gerekçe

İrat biçiminde ödenmesine karar verilen maddi tazminat veya nafaka, alacaklı tarafın evlenme olmaksızın fiilen evliymiş gibi yaşaması halinde mahkeme kararıyla kaldırılır. (TMK.m.176/3)

Davalı kadının **gayri resmi evli olarak başka biriyle yaşadığı tanık beyanlarından anlaşılmakta olup, yoksulluk nafakasının kaldırılmasına karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir.**

Sonuç

Temyiz hükmün gösterilen sebeple BOZULMASINA, temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine, işbu kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 17.05.2006 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Yargıtay 3. HD.,

E. 2016/14742 K. 2017/2577 T. 07.03.2017

Usulüne uygun toplanmayan ve hukuka aykırı şekilde elde edilen delillerin nafakanın kaldırılmasında hükme esas alınması mümkün değildir.

Davanın Arka Planı

Taraflar arasında birleştirilerek görülen nafaka davalarının mahkemece yapılan yargılaması sonucunda, nafakanın kaldırılması istemli asıl davanın kabulüne, birleşen nafakanın arttırılması istemli davanın reddine yönelik olarak verilen hükmün, süresi içinde davalı – birleşen dosyada davacı asil tarafından duruşma istemli temyiz edilmesi üzerine; davanın niteliği gereği duruşma isteğinin reddiyle, temyiz isteğinin incelemesinin evrak üzerinde yapılmasına karar verilerek dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü.

Tarafların İddiaları

Davacı vekili; müvekkili ile davalının Aile Mahkemesi'nin 2013/254 E. 2013/946 K. karar sayılı ilamı ile boşandıklarını, mahkemece davalı lehine aylık 1.000 TL yoksulluk nafakasına hükmedildiğini, ancak davalının Erkan isimli kişi ile fiilen evliymiş gibi yaşadığını, davalının internet ortamında yayınladığı resim ve videolarla fiili evliliğin tespit edildiğini ileri sürerek, davalı lehine bağlanan yoksulluk nafakasının kaldırılmasını istemiştir.

Davalı vekili; Nafakanın kaldırılması davasında davanın reddini dilemiş, birleşen 2015/715 Esas sayılı davada ise; yoksulluk nafakasının 1.500TL'ye artırılmasını istemiştir.

İlk Derece Mahkemesinin Kararı

Mahkemece; CD kayıtları ve dinlenen tanık beyanları ile nafaka alacaklısı olan davalının kısa bir süre de olsa evlenme olmaksızın fiilen evliymiş gibi beraberlik yaşadığının ispatlandığı, TMK'nun 176/3. maddesinde yer alan koşulların oluştuğu gerekçesiyle; asıl davanın kabulüyle davalı lehine bağlanan yoksulluk nafakasının

kaldırılmasına, birleşen davanın ise reddine karar verilmiş; hüküm, davalı – birleşen dosyada davacı tarafından temyiz edilmiştir.

Gerekçe

1-) Asıl davaya yönelen temyiz itirazlarının incelenmesinde;

Nafaka yükümlüsü davacı, nafaka alacaklısı olan davalının evlenme olmaksızın fiilen evliymiş gibi beraber yaşadığını ileri sürerek, nafakanın kaldırılmasını istemiştir.

Türk Medeni Kanun'un 176/3. maddesi; "İrat biçiminde ödenmesine karar verilen maddî tazminat veya nafaka, alacaklı tarafın yeniden evlenmesi ya da taraflardan birinin ölümü hâlinde kendiliğinden kalkar; alacaklı tarafın evlenme olmaksızın fiilen evliymiş gibi yaşaması, yoksulluğunun ortadan kalkması ya da haysiyetsiz hayat sürmesi hâlinde mahkeme kararıyla kaldırılır." hükmünü içermektedir.

Öncelikle, mahkeme kararında gerekçe olarak dayandırılan; davacı nafaka yükümlüsü tarafından (Facebook ve WhatsApp'tan alındığı iddia olunan) görüntü kayıtlarından ibaret olan delilinin hukuken geçerli ve hükme esas alınabilecek bir delil niteliğinde olup olmadığının belirlenmesi gerekmektedir.

01.10.2011'de yürürlüğe giren 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun "İspat hakkı" başlığını taşıyan 189/2. maddesinde; "Hukuka aykırı olarak elde edilmiş olan deliller mahkeme tarafından bir vakıanın ispatında dikkate alınamaz." hükmü ile açıkça hukuka aykırı olarak elde edilmiş delillerin ispat gücü olmayacağı kabul edilmiştir.

Böylece Hukuk Yargılamasında da ispat hakkının delillere dair yönünün hukuki çerçevesi çizilmiş; bir davada ileri sürülebilecek her türlü delilin mutlaka hukuka uygun yollardan elde edilmiş olması, eş söyleyişle **yasak delil niteliğinde olmaması** esası getirilmiştir.

Anılan düzenlemeye göre, hukuka aykırı olarak elde edildiği anlaşılan delillerin, mahkeme tarafından bir vakıanın ispatında dikkate alınamayacağı düzenlenmek suretiyle yargılama sırasında taraflarca sunulan delillerin elde edilmiş biçiminin mahkeme tarafından re'sen göz önüne alınması ve bu delillerin hukuken meşru yol ve yöntemlerle elde edildiği, delilin her ne suretle olursa olsun hukuka aykırı olarak elde edildiğinin tesbiti halinde, diğer tarafça bu konuda itiraz ileri sürülmesi dahi

mahkemece bu sunulan delillerin caiz olmadığına karar verilerek, dosya kapsamında değerlendirilmemesi ilkesi benimsenmiştir.

Diğer taraftan, hukuka aykırı elde edilen delillerin yargılamada değerlendirilmesi konusunda 01.10.2011 tarihine kadar Medeni Usul Hukukunda açık bir yasa hükmü olmadığı halde, gerek mülga 1412 Sayılı CMUK'nda gerekse de 5271 Sayılı CMK'nda açık düzenleme yapılmıştır. Mülga 1412 Sayılı CMUK'nun 254/2. maddesinde "Kovuşturma makamlarının hukuka aykırı şekilde elde ettikleri deliller hükme esas alınamaz." denilmiş, 5271 Sayılı CMK'nun 206/2-a maddesinde "ortaya konulması istenilen delilin, kanuna aykırı olarak elde edilmesi halinde reddolunacağı" düzenlendiği gibi Anayasa'nın 38. maddesinin altıncı fıkrasında, kanuna aykırı olarak elde edilmiş bulguların delil olarak kabul edilemeyeceği açıkça hükme bağlandığından ve bu Anayasal kural, her ne kadar, ceza yargısına dair gibi görünse de, tüm yargı çeşitleri, bu arada adli yargı bütünü içinde yer alan hukuk yargısı bakımından da geçerlilik taşıyan bir düzenleme konumunda olduğu, yargısal uygulamalarda kabul edilmiştir.

Burada sözü geçen hukuka aykırılıklardan birisi de özel hayata yapılan haksız müdahaledir. Ancak özel hayatın gizliliği diye ifade edilen ve sadece bireyi ilgilendiren alana hiçbir şekilde müdahale edilemez. Örneğin, kişinin özel hayatı cinsel yaşamı böyledir. Hayatın bu gizli alanı ihlal edilerek bir delil elde edilmiş ise, bunu kim, nasıl ve hangi amaçla elde etmiş olursa olsun söz konusu delil ceza mahkemesinde delil olarak kullanılamaz. Zira, hayatın gizli alanı bir delil elde etme yasağı teşkil eder. (Öztürk, B. Yeni Yargıtay Kararları Işığında Delil Yasakları, Ank.1995, s.116 vd.)

6100 Sayılı HMK öncesindeki yargısal uygulamalarda somut olayın özelliğine göre farklı yaklaşımlar olmakla birlikte temelinde bir delilin hukuka aykırı olarak elde edilmesi ile hukuka aykırı olarak yaratılmasının farklı olarak ele alındığı, hukuka aykırı yaratılan delilin hiçbir şekilde yargılamada kabul edilmemesine karşın, hukuka aykırı olarak elde edilen delil konusunda olayın özelliğine göre farklı değerlendirmelerde bulunulduğu görülmektedir. Ancak, Anayasanın 2. maddesindeki Hukuk Devleti ilkesi ile Anayasanın 38/6. maddesindeki hukuka aykırı yol ve yöntemlerle elde edilen delillerin hiçbir şekilde yargılamada kullanılamayacağı yolundaki düzenleme ve yukarda açıklanan 6100 Sayılı HMK'nun 189/2. maddesi birlikte değerlendirildiğinde; açıkça hukuka aykırı olarak elde edilmiş delillerin ispat gücü olmayacağı kabul edilmiştir. Dolayısıyla, hukuka

aykırı (yaratılmış veya elde edilmiş) delillerin hiçbir şekilde ispat aracı olarak kullanımı artık mümkün değildir.

Bir delilin mahkemece kabul edilmesi için, o delilin usulsüz ve hukuka aykırı olarak yaratılmamış olması ve hukuka aykırı biçimde elde edilmemesi şarttır. Yasak delilin kapsamına hukuka aykırı bir şekilde yaratılan deliller ile hukuka aykırı yol ve yöntemlerle elde edilen deliller girdiğinden artık bu kapsamda kabul edilen deliller hiçbir şekilde hukuka uygun ve meşru bir delil olarak kabulü olanaklı değildir.

Anılan ilkeler Hukuk Genel Kurulunun 15.02.2012 tarihli ve 2011/2-703 E-70 K. sayılı kararında da benimsenmiştir.

Somut olayda, toplanan delillerin birlikte değerlendirilmesinden; **nafaka alacaklısı olan davalının, tanık olarak dinlenen şarkıcıya ait şarkının klip çekimi sebebiyle ... isimli oyuncu ile birlikte yer aldığı çekim görüntülerinin, (klibin yayınlanmasından vazgeçilmesi üzerine) davacı nafaka yükümlüsü tarafından hukuka aykırı olarak elde edildiği sabittir.**

Diğer taraftan, hukuka aykırı olarak elde edilen klip görüntülerinin, paylaşımlarının yapıldığı sosyal medya hesaplarının kendisine ait olduğu hususu da davalı tarafından kabul edilmediği gibi, davacı taraf sosyal medya hesaplarının (Facebook/WhatsApp) ve bu hesaplardaki paylaşımlarında davalı tarafından yapıldığı hususunu da ispatlayamamıştır.

Ayrıca, sosyal medya hesaplarında yapılan paylaşımların, ancak hesabın sahibi veya aynı paylaşım ortamında (Facebook /WhatsApp) bulunan kişilerce delil olarak kullanımının mümkün olduğu düşünülebilecektir. Diğer bir anlatımla, **sahte profil oluşturup paylaşımlarda bulunmak veya kişi profillerinde hesap sahibinin bilgisi, muvafakatı ve izni olmaksızın yapılan paylaşımların delil olarak sunulması halinde, bunların 6100 Sayılı HMK'nun 189/2. maddesi kapsamında hukuka aykırı delil kabul edilmesi gerekir.**

Hal böyle olunca, mahkemece; davacı nafaka yükümlüsü tarafından sunulan delillerin bir bölümünün hukuka aykırı olarak elde edilmiş olduğu, diğer delillerin ise hukuka aykırı bir şekilde yaratılmış olduğu gözetilerek, dosya kapsamındaki diğer delillerle de ispat edilemeyen nafakanın kaldırılması davasının reddine karar verilmesi gerekirken, yanılığılı değerlendirme ile davanın kabulüne karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırıdır.

2-) Birleşen davaya yönelik temyiz itirazlarının incelenmesinde;

Nafaka alacaklısı davacı, birleşen davada; boşanma davasında hüküm altına alınan yoksulluk nafakasının aradan geçen süreç içerisinde yetersiz hale geldiğini ileri sürerek, nafakanın artırılmasını istemiştir.

Bu durumda, mahkemece; birleşen davada taraflarca bildirilen delillerin usulünce toplanması ve ulaşılabilecek sonuca göre istem hakkında bir karar verilmesi gerekirken, eksik inceleme ve yanılgılı değerlendirme ile birleşen davanın reddine karar verilmiş olması doğru görülmemiştir.

Sonuç

Yukarıda birinci ve ikinci bentte açıklanan sebeplerle hükmün HUMK'nun 428. maddesi gereğince davalı-davacı yararına BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istenmesi halinde temyiz edene iadesine, 6100 Sayılı HMK'nun geçici madde 3 atfıyla 1086 Sayılı HUMK'nun 440. maddesi gereğince karar düzeltme yolu kapalı olmak üzere, 07.03.2017 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Yargıtay 2. HD.,

E. 2022/7675 K. 2022/7457 T. 27.09.2022

Halihazırda çalışırken iş yerinden istifa eden kişi yararına yoksulluk nafakasına hükmedilmemelidir.

Davanın Arka Planı

Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda bölge adliye mahkemesi hukuk dairesince verilen, yukarıda tarihi ve numarası gösterilen hüküm davalı erkek tarafından kusur belirlemesi, kadın yararına hükmedilen yoksulluk nafakası ve boşanma hükmünün kesinleştirilmemesi yönünden temyiz edilmekle, evrak okunup gereği görüşülüp düşünüldü.

Gerekçe

1-) Dosyadaki yazılara, mahkemece bozma kararı gereğince hüküm verilmiş olmasına ve bozmanın kapsamı dışında kalarak kesinleşmiş olan yönlerde ait temyiz itirazlarının incelenmesi artık mümkün bulunmamasına göre, davalı erkeğin aşağıdaki bent kapsamı dışında kalan sair temyiz itirazları yersizdir.

2-) Boşanan eş yararına yoksulluk nafakasına hükmedebilmek için, boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek olması gerekir (TMK m. 175). Her ne kadar mahkemece davacı kadın yararına aylık 700,00 TL yoksulluk nafakasına hükmedilmiş ise de; davalı erkeğin sözleşmeli er olarak görev yaparken yargılama sırasında sözleşmesinin sona erdiği, İstanbul'da bir mağazada depo sorumlusu olarak görev yaptığı, asgari ücret düzeyinde gelirin olduğu, ailesiyle birlikte İstanbul'da kirada oturduğu ve malvarlığının olmadığı, davacı kadının ise dosya içerisinde yer alan SGK hizmet dökümlerine ve yeniden yaptırılan sosyal ve ekonomik durum araştırma tutanağına göre dava tarihinden öncesine ait olmak üzere 2017 yılı Ocak ayı ile 2022 yılı Ocak ayları arasında düzenli sayılabilecek nitelikte sigortalı çalışmasının bulunduğu ve yargılama sırasında 13.01.2022 tarihinde çalıştığı iş yerinden istifa (Kod:03) ederek ayrıldığı anlaşılmaktadır. Hal böyle olunca asgari ücret karşılığı çalışıyor iken kendi isteği ile çalıştığı iş yerinden istifa eden davacı kadın yararına somut olayda Türk Medeni Kanunu'nun 175. maddesi koşulları gerçekleşmemiştir. Açıklanan nedenlerle davacı kadının yoksulluk nafakası (TMK m. 175) talebinin reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir.

Sonuç

Temyiz edilen hükmün yukarıda (2.) bentte gösterilen sebeple BOZULMASINA, hükmün bozmanın kapsamı dışında kalan temyize konu diğer bölümlerinin ise yukarıda (1.) bentte gösterilen sebeple ONANMASINA, temyiz peşin harcın istek halinde yatırıma geri verilmesine, dosyanın ilgili bölge adliye mahkemesi hukuk dairesine gönderilmesine oybirliğiyle karar verildi. 27.09.2022 (Salı)

Yargıtay 2. HD.,

E. 2016/5794 K. 2016/9177 T. 5.5.2016

Yoksulluk nafakasının kaldırılması davası nisbi harca tabidir.

Davanın Arka Planı

Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen, yukarıda tarihi ve numarası gösterilen hüküm, davacı tarafından intifa hakkının kaldırılması isteminin reddi ile nafakanın kaldırılması talebinin reddedilen bölümü yönünden, davalı tarafından ise, yoksulluk nafakasının kaldırılması talebinin kısmen kabul edilmesi yönünden temyiz edilmekle, evrak okunup gereği görüşülüp düşünüldü.

Gerekçe

1- Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuna uygun sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir yanlışlık görülmemesine göre, davacının intifa hakkının kaldırılması davasına yönelik temyiz itirazları yersizdir.

2- Tarafların yoksulluk nafakasının kaldırılması davasına yönelik temyiz itirazlarının incelenmesine gelince,

Davacı, boşanma hükmü ile davalı yararına hükmedilen yoksulluk nafakasının ve intifa şerhinin kaldırılmasını talep etmiştir. Dava dilekçesinde dava değerinin 500 TL olduğunu beyan ederek yoksulluk nafakasının kaldırılması ile intifa hakkının kaldırılması olarak iki ayrı talebi yönünden maktu miktarda peşin tek harç yatırmıştır. **Davacının talebi yoksulluk nafakasının kaldırılması yönünden nispi peşin harca tabidir. Kaldırılması istenen yoksulluk nafakasının bir yıllık miktarı üzerinden nispi peşin harç eksikliği tamamlanmadan davanın esası hakkında karar verilemez.** Mahkemece Harçlar Kanunu 30-32. maddelerinde gösterilen usul uygulanarak, eksik olan nispi peşin harç tamamlattırılmadan, yargılamaya devam edilerek yoksulluk nafakası hakkında yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirmiştir.

Sonuç

Temyiz edilen hükmün yukarıda 2. bentte gösterilen sebeple BOZULMASINA, bozma kapsamı dışında kalan temyiz konu bölümlerinin ise yukarıda 1. bentte gösterilen sebeple ONANMASINA, istek halinde temyiz peşin harcının yatıranlara geri verilmesine, işbu kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere oybirliğiyle karar verildi. 05.05.2016 (Perş.)

§ İçeriğimizde tam metnine ulaşamadığımız ancak künyelerine ve kısmen alıntılı olduğu kaynaklara erişebildiğimiz iki karar bulunduğundan bahsetmiştik. Aşağıda siz değerli kullanıcılarımız ile işbu iki karara dair erişebildiğimiz bilgileri paylaşmaktayız:

→ İki katlı evi bulunan kadının bu malvarlığı değeri ile yoksulluktan kurtulamayacağına dair Yargıtay kararı:

Karar Künyesi: Yargıtay 2. HD. E. 7688, K. 9588, T. 25.09.1997

Bahse konu karar, başlığı ile aynı isimle sunulan bildirinin genişletilmiş ve gözden geçirilmiş halindeki bir makalenin atıflar bölümünde yer almaktadır.

Kaynak: Ersöz, O. “Yoksulluk Nafakasının Sona Ermesi”, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi* (12), 2018, <https://doi.org/10.18771/mdergi.496981>, ss.497 – 498

Kaynaktaki Atıf: ÖZÜĞÜR, Ali İhsan, Nafaka Hukuku, 4. Baskı, Legal Yayıncılık, İstanbul 2007, s.445

→ Nafaka alacaklısının ailesinin zengin olmasının tek başına nafakanın kaldırılmasına bir sebep teşkil etmeyeceğine dair Yargıtay kararı:

Karar Künyesi: Yargıtay 2. HD. E. 1250, K. 1438, T. 12.02.1998

Bahse konu karar, başlığı ile aynı isimle sunulan bildirinin genişletilmiş ve gözden geçirilmiş halindeki bir makalenin atıflar bölümünde yer almakta ve kararın aslında bir cümle alıntıya yer verilmektedir.

Kararın Orijinal Metninden Edinilmiş Alıntı:

“Boşanma olsa bile, yoksulluğa düşen eşin bakımından birinci derecede koca sorumludur. Koca, davalının ailesinin zenginliğinden bahisle yoksulluk nafakasının kaldırılmasını isteyemez.”

Kaynak: Ersöz, O. “Yoksulluk Nafakasının Sona Ermesi”, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi* (12), 2018, <https://doi.org/10.18771/mdergi.496981>, s. 498

Kaynaktaki Atıf: Şeren Demirel E. “Yoksulluk Nafakası” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ankara 2007, ss.44-45 dn.152

Ayrıca içeriğimizin dokümanlar kısmından sizler için kaleme aldığımız iştirak nafakasının kaldırılması ve yardım nafakasının kaldırılması talepli dilekçe taslaklarına da erişebileceğinizi hatırlatmaktan mutluluk duyarız.

Meslektaşlarımız için faydalı olması dileğiyle...

Av. Ömer Batuhan UÇMAK